

Komplettering av handlingsplanen för hybridstrategin 1/2021

Åtgärder för att förhindra att epidemin accelererar snabbt och att nya smittsammare virusvarianter sprider sig

Komplettering av handlingsplanen för hybridstrategin 1/2021

Åtgärder för att förhindra att epidemin
accelererar snabbt och att nya smittsammare
virusvarianter sprider sig

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Social- och hälsovårdsministeriet

© 2021 Författare och social- och hälsovårdsministeriet

ISBN pdf: 978-952-00-8674-9

ISSN pdf:1797-9854

Pärm bilder: Tuula Holopainen, Irmeli Huhtala, Kuvatoimisto Rodeo,
Shutterstock

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto
Helsinki 2021

Komplettering av handlingsplanen för hybridstrategin 1/2021

Åtgärder för att förhindra att epidemin accelererar snabbt och att nya smittsammare virusvarianter sprider sig

---

Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:12

Utgivare Social- och hälsovårdsministeriet

Författare Liisa-Maria Voipio-Pulkki och Pasi Pohjola

Redigerare Anne Arvonen

Språk svenska

Sidantal

58

Referat

Handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin uppdaterades den 22 december 2020 i enlighet med vad som förordades i statsrådets principbeslut. Handlingsplanen uppdaterades för perioden januari–maj eftersom den globala pandemin fortsatte och epidemin på nytt tog fart även i Finland (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:1).

Syftet med handlingsplanen är att i enlighet med hybridstrategin förhindra spridningen av viruset i samhället, trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft och skydda särskilt personer som hör till riskgrupperna. För att man effektivt ska kunna hindra smittspridningen bör åtgärderna enligt hybridstrategin vara epidemiologiskt motiverade, preventiva och tillräckligt omfattande.

En ny betydande epidemiologisk riskfaktor är de nya varianter av SARS-CoV-2 som har upptäckts. Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) uppskattar i sin riskbedömning den 29 december 2020 att den nya varianten (SARS-CoV-2 med beteckningen VOC 202012/01) sprider sig betydligt snabbare än coronavirusets tidigare subtyper. De nya virusvarianterna kan leda till att epidemin sprider sig klart snabbare än tidigare och till att hälso- och sjukvårdssystemets bärkraft allvarligt äventyras när sjukdomsfallen ökar.

Eftersom epidemin hotade att börja accelerera förordade statsrådet en komplettering av handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin den 26 januari 2021.

I kompletteringen av handlingsplanen redogörs det för tre åtgärdsnivåer. Syftet med åtgärdspaketet är att motverka att epidemin accelererar på nytt och att nya smittsammare virusvarianter sprider sig. De föreslagna åtgärderna ska ge tilläggstid för att genomföra vaccinationerna samtidigt som årstidsväxlingarna medverkar till att bromsa epidemins framfart. Åtgärderna ska genomföras i de situationer som beskrivs i planen i enlighet med tillämplig lagstiftning.

Nyckelord coronavirus, strategier, rekommendationer, begränsningar, social- och hälsovårdsministeriet

---

ISBN PDF 978-952-00-8674-9

ISSN PDF

1797-9854

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8674-9>

Hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennys 1/2021 Toimenpiteet epidemian uhkaavan nopean kiihtymisen ja tartuttavampien virusmuunnosten leistyksen estämiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2021:12

Julkaisija Sosiaali- ja terveysministeriö

Tekijä/t Liisa-Maria Voipio-Pulkki ja Pasi Pohjola

Toimittaja/t Anne Arvonen

Kieli ruotsi

Sivumäärä 58

Tiivistelmä

Hybridistrategian toimintasuunnitelma päivitettiin valtioneuvoston periaatepäätöksen puoltamana 22.12.2020. Globaalin pandemian jatkuessa ja epidemian uudelleen kiihtyessä myös Suomessa toimintasuunnitelman päivitys tehtiin tammi-toukokuuksi (STM 2021:1).

Toimintasuunnitelman tavoitteena on hybridistrategian mukaisesti estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Jotta tartuntojen leviämistä voidaan tehokkaasti estää, hybridistrategian mukaisten toimenpiteiden on oltava epidemiologisesti perusteltuja sekä ennakkollisia ja riittävän laaja-alaisia.

Uutena merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-COV-2 virusmuunnoksia. Euroopan tautien valvonnan ja ehkäisyn keskus ECDC arvioi 29.12.2020 julkaisemassa riskinarviossa, että uusi Covid-19 -muunnos (SARS-CoV-2 VOC 202012/01) leviää selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit. Yleistyessään uudet virusmuunnokset voivat aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn.

Epidemian nopean kiihtymisen uhan vuoksi valtioneuvosto puolsi 26.1.2021 hybridistrategian toteuttamisesta annetun toimintasuunnitelmaan täydentämistä.

Toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan kolme toimenpidetasoa. Kuvattujen toimenpidekokonaisuuksien tavoitteena on torjua epidemian kasvun uudelleen kiihtyminen ja herkemmin tarttuvan virusmuunnosten leviäminen ja siten saada lisääntymis- ja vuodenaikavaihtelun yhteisvaikutukselle epidemian hillitsemisessä. Toimenpiteitä käytetään niihin soveltuvan lainsäädännön mukaisesti kussakin suunnitelmassa esitetyssä tilanteessa.

Asiasanat koronavirus, strategiat, suositukset, rajoitukset, sosiaali- ja terveysministeriö

ISBN PDF 978-952-00-8674-9

ISSN PDF 1797-9854

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8674-9>

Action plan implementing the hybrid strategy to manage the COVID-19 crisis, update 1/2021

Measures to prevent an impending rapid re-escalation of the epidemic and the spread of more transmissible virus variants

---

Publications of the Ministry of Social Affairs and Health 2021:12

Publisher Ministry of Social Affairs and Health

Authors Liisa-Maria Voipio-Pulkki and Pasi Pohjola

Editor Anne Arvonen

Language Swedish

Pages 58

Abstract

The action plan implementing the hybrid strategy to manage the COVID-19 crisis was updated based on a Government resolution adopted on 22 December 2020. The updated action plan applies from January to May as a response to the continuing global pandemic and the re-escalation of the epidemic in Finland (Publications of the Ministry of Social Affairs and Health 2021:1).

The aim of the action plan is to prevent the spread of the virus in Finland, protect the capacity of the healthcare system and shield and protect people, especially those who are most at risk. To effectively prevent the spread of infections, the measures based on the hybrid strategy must be epidemiologically justified, proactive and sufficiently broad in scope.

New SARS-CoV-2 variants have emerged as a major epidemiological concern. The European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) estimated in its risk assessment of 29 December 2020 that the SARS-CoV-2 variant VOC 202012/01 has increased transmissibility compared to previously circulating variants. As new variants of concern become more common, they can accelerate the epidemic and the growing number of cases may jeopardise the healthcare system capacity.

In response to the risk of a rapid escalation of the epidemic, the Finnish Government recommended an update to the action plan implementing the hybrid strategy on 26 January 2021.

Three levels of measures are introduced in the action plan update. The sets of measures aim to prevent a re-escalation of the epidemic, curtail the spread of the more transmissible virus variants and thereby gain time for the combined effect of COVID-19 vaccinations and seasonality in curbing the epidemic. The measures will be used in accordance with the applicable legislation in each of the situations presented in the plan.

Keywords coronavirus, strategies, recommendations, restrictions, Ministry of Social Affairs and Health

---

ISBN PDF 978-952-00-8674-9

ISSN PDF 1797-9854

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8674-9>

Innehåll

1	Riktlinjer	7
2	Läget i fråga om covid-19-pandemin i januari 2021	10
3	Den epidemiologiska lägesbilden i Finland och scenarier våren 2021	13
4	Åtgärdsnivåer för att förhindra att epidemin accelererar snabbt	17
4.1	Nuvarande restriktionsnivå upprätthålls och alla åtgärder som finns att tillgå för samhällsspridningsfasen införs i områden med samhällsspridning.....	18
4.2	Social- och hälsovårdsministeriet styr ett tidsbegränsat och fullskaligt införande av åtgärder för samhällsspridningsfasen	20
4.3	Undantagstillstånd utlyses och begränsningar av den fria rörligheten införs	22
5	Avveckling och uppföljning av begränsningarna på de olika åtgärdsnivåerna	24
6	Helhetsbedömning av konsekvenserna samt kommunikation och befolkningens kriställighet	26
6.1	Konsekvenser för hälsa och välfärd samt sociala konsekvenser.....	26
6.2	Konsekvenser för den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet	29
6.3	Konsekvenser för samhällsekonomin	30
6.4	Konsekvenser för företagen och sysselsättningen.....	32
6.5	Evenemangsbranschen	35
6.6	Informationen till allmänheten och befolkningens kriställighet.....	35
BILAGOR 37		
Bilaga 1. Rättslig bedömning av åtgärdsnivåerna		37
A. Tilläggsåtgärder under epidemins samhällsspridningsfas		37
1.1	Rekommenderade beslut om särskilda begränsningar i undervisningen i de högre klasserna i grundskolan	37
1.2	Rekommenderade beslut och rekommendationer om särskilda begränsningar i hobbyverksamhet i grupp för barn och unga.....	39
1.3	Beslut om begränsning av ordnandet av offentliga tillställningar enligt lagen om smittsamma sjukdomar och rekommendationer i anslutning till sammankomster	41
1.4	Rekommendationer om de åtgärder som lagstiftningen förutsätter i anslutning till uppföljningen av karantän och isolering.....	43
B. Villkor för ibruktagning av beredskapslagen		45
Bilaga 2. Bestämmelser om förplägnadsrörelser		47
Bilaga 3. Modellering av tidpunkten för införande av strikta restriktioner		51
Bilaga 4. Uppföljning av förekomsten av varianter av det virus som orsakar covid-19 ...		56

1 Riktlinjer

Social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan av den 7 september 2020 (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:27), som utfärdats i enlighet med vad som förordades i statsrådets principbeslut av den 3 september 2020, styrde de behöriga myndigheter som ansvarar för att verkställa lagen om smittsamma sjukdomar när det gäller epidemiologiskt ändamålsenliga rekommendationer och begränsningar inriktade på att bekämpa covid-19-epidemin. Som väntat tog den globala pandemin fart under norra halvklotets vinter, och också i Finland började epidemin accelerera på nytt. Till följd av detta uppdaterades handlingsplanen för perioden januari–maj 2021 (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:4), i enlighet med vad som förordades i statsrådets principbeslut av den 22 december 2020.

Syftet med handlingsplanen är att förhindra att viruset sprids i samhället, trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft och skydda särskilt de som hör till riskgrupperna, i enlighet med hybridstrategin. För att man effektivt ska kunna hindra smittspridningen bör åtgärderna enligt hybridstrategin vara epidemiologiskt motiverade, preventiva och tillräckligt omfattande.

En ny betydande epidemiologisk riskfaktor är de nya varianter av SARS-CoV-2 som har upptäckts. Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) uppskattar i sin riskbedömning den 29 december 2020 att en ny variant (SARS-CoV-2 med beteckningen VOC 202012/01) sprider sig betydligt snabbare än coronavirusets tidigare subtyper. Även om dödligheten inte verkar vara större kan den nya virusvarianten leda till att epidemin sprider sig klart snabbare än tidigare och till att hälso- och sjukvårdssystemets bärkraft allvarligt äventyras när sjukdomsfallen ökar.

Syftet med de åtgärds paket som presenteras i kompletteringen av handlingsplanen är att motverka att epidemin accelererar på nytt och att nya smittsammare varianter sprider sig. De föreslagna åtgärderna ska ge tilläggstid för att genomföra vaccinationerna, samtidigt som årstidsväxlingarna medverkar till att bromsa epidemins framfart. Åtgärderna sätts in i de situationer som beskrivs nedan i enlighet med tillämplig lagstiftning.

1. *Nuvarande restriktionsnivå upprätthålls och alla åtgärder som finns att tillgå för samhällsspridningsfasen införs i områden med samhällsspridning:* De gällande restriktionerna ska hållas på åtminstone nuvarande nivå tills omfattningen av virusvariantens utbredning och verkningsfullheten hos de åtgärder som vidtagits för att förhindra dess spridning har kunnat utvärderas vidare. I alla områden med samhällsspridning är det motiverat att fullt ut vidta alla åtgärder som finns att tillgå i samhällsspridningsfasen, för att förhindra en snabb acceleration av epidemin.
2. *Social- och hälsovårdsministeriet styr ett tidsbegränsat och fullskaligt införande av åtgärder för samhällsspridningsfasen:* Om epidemin hotar att accelerera eller om en ny virusvariant hotar att sprida sig kan social- och hälsovårdsministeriet på basis av ett utlåtande från Institutet för hälsa och välfärd styra regionerna till att ta i bruk rekommendationer och åtgärder för samhällsspridningsfasen i proportionerlig omfattning. I synnerhet för att minska risken för att virusvarianter sprider sig kan det vara motiverat att vidta vissa tilläggsåtgärder för samhällsspridningsfasen, för att på så sätt uppnå en snabb och effektiv minskning av kontakterna på önskvärt sätt.
3. *Undantagstillstånd utlyses och begränsningar av den fria rörligheten införs:* Undantagsförhållanden gäller och olika grader av begränsningar av den fria rörligheten införs utöver de åtgärder som nämns ovan. Det är fråga om en extrem åtgärd som är motiverad endast då alla de åtgärdspaket som nämns ovan antingen har visat sig otillräckliga och det kan påvisas att epidemiläget innebär ett omedelbart hot för hälso- och sjukvårdens bärkraft eller om det av någon annan orsak är nödvändigt för att trygga befolkningens liv eller hälsa.

Utöver de ovannämnda åtgärderna kan statsrådet genom förordning utfärda bestämmelser om begränsning av förplägnadsrörelsers verksamhet, högst upp till den nivå som anges i 58 a § i lagen om smittsamma sjukdomar. Om det blir nödvändigt att utfärda bestämmelser om införande av den högsta begränsningsnivån i hela landet, kan det föreskrivas att begränsningarna gäller i alla landskap. Eftersom de temporära paragraferna upphör att gälla efter den 28 februari 2021, ska behovet av reglering om förplägnadsrörelser analyseras och en ny regeringsproposition om begränsningarna lämnas till riksdagen inom de närmaste veckorna.

De mest brådskande åtgärderna för att bromsa spridningen av virusvarianter i Finland är att snabbt och effektivt begränsa resandet och förbättra hälsosäkerheten vid gränserna. För att avvärja det hot som spridningen av virusvarianter för med sig har man skärpt inresevillkoren för tiden 27 januari–25 februari 2021 genom ett beslut fattat av statsrådet den 22 januari 2021. Bland annat tillåts endast sådan pendlingstrafik över de inre gränserna

som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen och samhällets funktion, och vissa specialgrupper som nämns särskilt (<https://raja.fi/sv/anvisningar-om-gransovergang-corona>). Mängden människor som reser över gränserna kommer att minska betydligt jämfört med nuläget. Också hälsosäkerheten vid gränserna intensifieras; de aktuella anvisningarna finns på Institutet för hälsa och välfärds webbplats <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/resor-och-coronaviruspandemin>. Social- och hälsovårdsministeriet fortsätter att bereda en ändring av lagen om smittsamma sjukdomar i syfte att säkra hälsosäkerheten vid gränsöverskridande trafik.

De nuvarande åtgärderna inom hybridstrategin ska ges större genomslag genom information som är aktuell, begriplig och tillräckligt detaljerad, som förklarar bakgrunden till åtgärderna och som skapar engagemang. Dessutom ska testningsstrategin uppdateras och den del av strategin som gäller spårning utökas. Institutet för hälsa och välfärd ger de behöriga smittskyddsmyndigheterna anvisningar om hur olika virusvarianter ska följas. Uppföljningen ska också omfatta aktörer inom den privata hälso- och sjukvården. Målet är att skapa en nationell beredskap att upptäcka också andra virusvarianter i framtiden.

De restriktioner som införs för att begränsa epidemin har fördelar men också negativa sociala, samhälleliga och ekonomiska konsekvenser som kan vara svåra att skilja från konsekvenserna av själva epidemin. Ju längre krisen drar ut på tiden, desto större blir dess sociala konsekvenser och trycket på befolkningens kristålighet. Målet är att människorna och samhället som helhet ska lida så lite långvarig skada som möjligt till följd av bekämpningen av epidemin. För att lindra de negativa konsekvenserna har regeringen fattat beslut om flera stödåtgärder som har hjälpt människor, samhällen och företag under coronakrisen. Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd ska utreda vilka proaktiva åtgärder som bör vidtas till stöd för barn och unga i syfte att minimera de negativa konsekvenserna för barns och ungas funktionsförmåga och välbefinnande.

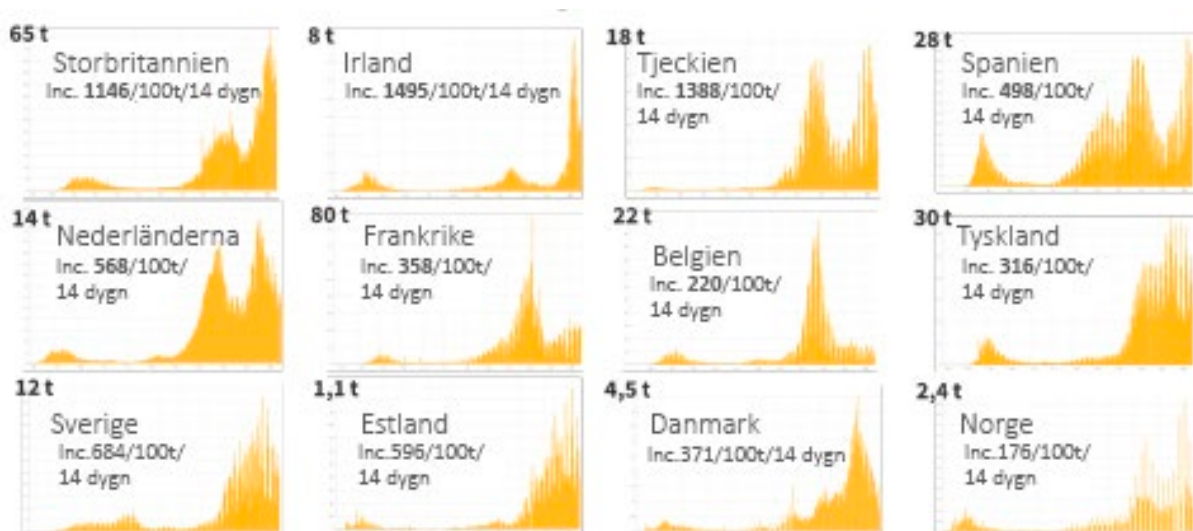
Beslutet att avveckla ett åtgärdspaket och sättet på vilket avvecklingen genomförs bör grunda sig på en mångsidig och omfattande bedömning av konsekvenserna och på ett ersättande åtgärdspaket som omsorgsfullt planerats utifrån denna bedömning, eller på en motiverad bedömning att det omedelbara spridningshotet har avvärijts, så att man under de nya omständigheterna kan säkerställa att spridningen av epidemin bromsas. När beslut att avveckla restriktioner fattas ska de mest sårbara grupperna skyddas och restriktionerna avvecklas stegvis så att inverkan av besluten på epidemins framfart kan följas.

2 Läget i fråga om covid-19-pandemin i januari 2021

Den globala epidemiologiska situationen för covid-19 har inte förändrats nämnvärt jämfört med den rapport om tänkbara scenarier för coronaepidemin som lämnades till regeringen den 10 december 2020¹. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) har mer än 93 miljoner fall av covid-19 bekräftats fram till den 17 januari 2021, och sjukdomen har skördat mer än 2 miljoner liv².

I EU har nästan 21,5 miljoner fall av covid-19 och över en halv miljon dödsfall konstaterats hittills. I flera länder pågår en kraftig andra, tredje eller till och med fjärde accelerationsfas, i vilken fallen efter en tillfällig och till och med kraftig nedgång har börjat öka snabbt igen (figur 1)³.

Figur 1. Läget i EU – exempel 16.1.2021

1 Rapporten Covid-19-epidemins utveckling i Finland. Scenarier på kort sikt i syfte att skapa beredskap. Statsrådet 2020 (på finska) https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/0/VN_2020_Covid19_skenaariot.pdf

2 WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard <https://covid19.who.int/>

3 ECDC och WHO

Vaccinationsstarten medförde ett hopp om att epidemin så småningom börjar vända, särskilt i de länder som håller ett raskt vaccinationstempo fram till sommaren 2021. Vaccinationerna kommer dock inte att ha någon större inverkan på den epidemiologiska situationen under de närmaste månaderna.

Ett betydande nytt epidemiologiskt hot är de nya varianterna av viruset SARS-CoV-2 (varianten SARS-CoV-2 VOC 202012/01 som upptäckts i Storbritannien och varianten V501.V2 som upptäckts i Sydafrika). Aktuella uppföljande studier och modellstudier har visat att varianterna sprider sig snabbare än tidigare stammar av SARS-CoV-2. Studierna visar att spridningshastigheten är 30–50 procent och eventuellt upp till 70 procent större än tidigare, vilket leder till att R-talet ökar⁴. Det har dock inte observerats några förändringar i sjukdomens allvarlighetsgrad eller dödlighet – och inte heller i risken för återfall – i sjukdomsfall orsakade av en muterad virusstam⁵. Det råder fortfarande viss osäkerhet i bedömningarna, vilket beror på den begränsade tillgången på uppföljningsdata från andra länder än Storbritannien. Det har inte observerats några förändringar i åldersstrukturen bland insjuknade⁶.

Utöver i Storbritannien har virusmutationen B.1.1.7 orsakat en betydande del av de sjukdomsfall som konstaterats i Irland i december–januari. Att epidemin i Irland har accelererat från Finlands nuvarande nivå till en incidens på 1 200 fall per 100 000 invånare under en referensperiod på två veckor är särskilt oroväckande, även om det är sannolikt att också andra faktorer utöver den muterade virusstammen har bidragit till den snabba ökningen (figur 1). Bland andra WHO:s direktör Mike Ryan har ansett att en viktig orsak till att epidemin accelererar i Irland är att människor har låtit bli att följa begränsningarna.

I Finland har man fram till den 21 januari 2020 upptäckt sammanlagt 86 fall av covid-19 som orsakats av den muterade virusstammen. Största delen av fallen hänger samman med resor i Storbritannien eller beror på att smittan har spridit sig vidare i sådana resenärers nätkrets. Särskilt oroväckande är dels tre upptäckta fall i vilka man trots omsorgsfull smittspårning inte har funnit några kopplingar till resor, dels hur vanligt det är att smitta som härrör från resor sprids vidare. Enligt nuvarande bedömningar är sådan smittspridning vanligare än tidigare. Detta stämmer överens med det faktum att virusvarianten är smittsammare, även om det inte går att dra några säkra slutsatser från ett begränsat antal fall.

4 Davies NG, Barnard RC, Jarvis CI, et al. Estimated transmissibility and severity of novel SARS-CoV-2 Variant of Concern 202012/01 in England. CMMID. Preprint published online December 23, 2020. Updated December 31, 2020. doi:10.1101/2020.12.24.20248822

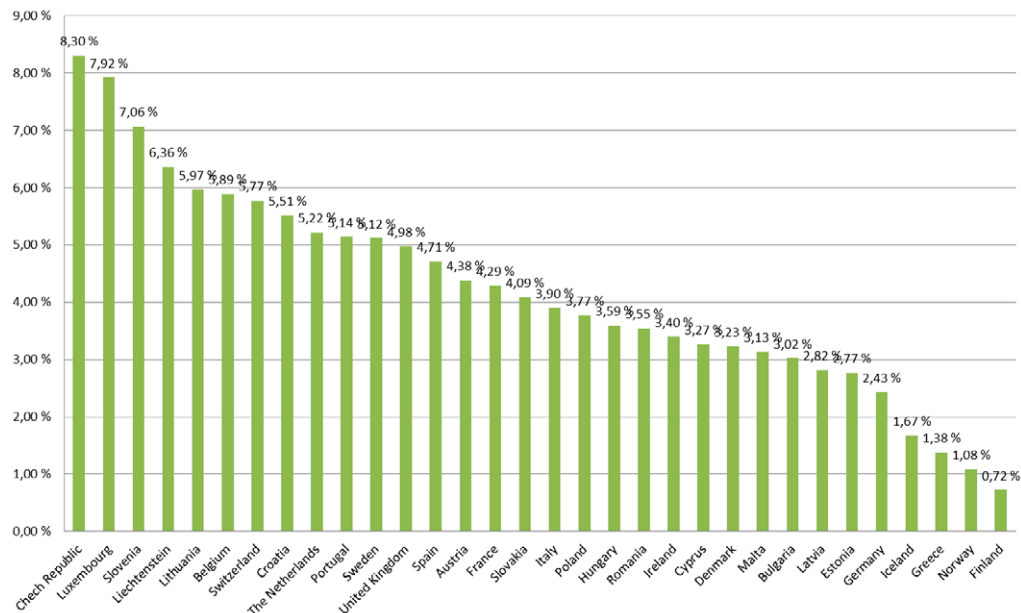
56–70 procent och R 0,4–0,7 ECDC RRA den 29 december 2020 baserat på flera modeller, bland annat LSHTM och Imperial College

5 https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949639/Technical_Briefing_VOC202012-2_Briefing_2_FINAL.pdf

6 (https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/952490/Variant_of_Concern_VOC_202012_01_Technical_Briefing_4_England.pdf)

I många EU-länder har en rätt betydande del av befolkningen redan haft covid-19 (figur 2)⁷. Störst är andelen i Tjeckien, där 8,3 procent av befolkningen beräknas ha haft sjukdomen. I elva länder motsvarar det kumulativa antalet fall mer än 5 procent av befolkningen. Även om dessa siffror sannolikt är en underskattning av den verkliga mängden insjuknade riskerar fortfarande majoriteten av befolkningen i EU-länderna att bli smittad. Finland beräknas ha den lägsta andelen sjukdomsdrabbade av EU:s befolkning, 0,72 procent.

Figur 2. Andel invånare med bekräftad covid-19 i EU-länderna per 16.1.2021

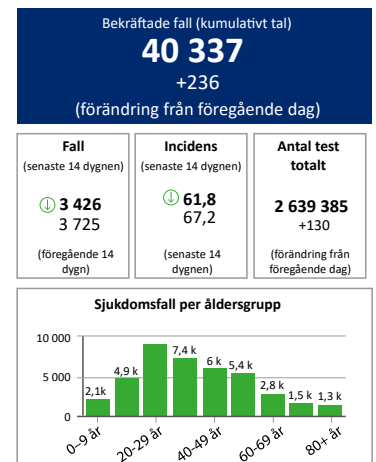
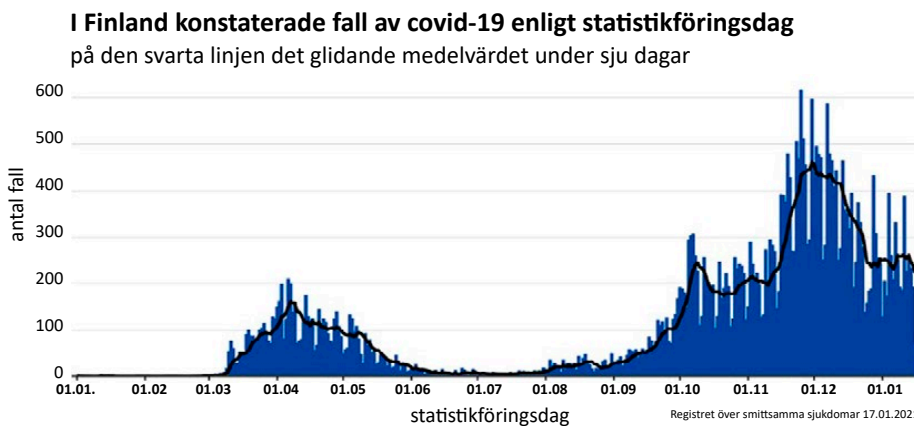

⁷ Källa: COVID-19 situation in the WHO European Region, per 16.1.2021 <https://who.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/ead3c6475654481ca51c248d52ab9c61>

3 Den epidemiologiska lägesbilden i Finland och scenarier våren 2021

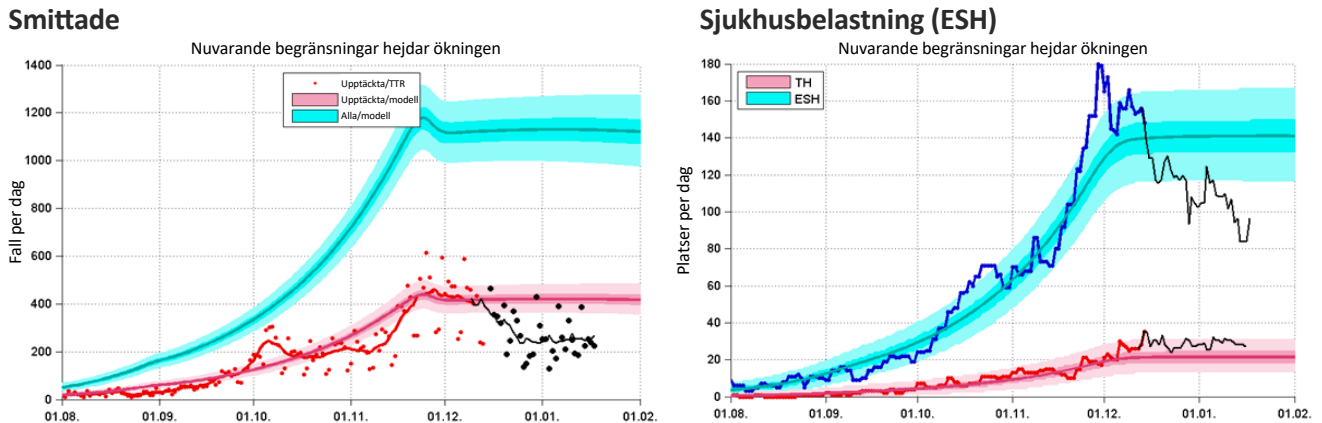
I Finland sjönk antalet fall av covid-19 under veckorna före jul, och för närvarande är incidensen per 14 dygn cirka 65/100 000 invånare (figur 3). R-talet är för närvarande 0,7–0,9. Under de senaste fyra veckorna har antalet fall per dag jämnats ut till cirka 200–300 i medeltal. Särskilt tydlig har nedgången av incidensen varit i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt och i Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt. Den epidemiologiska situationen har varierat från region till region; antalet fall har också stigit i vissa regioner.

Figur 3. I Finland konstaterade fall av covid-19 enligt statistikföringsdag

Tills vidare har Finlands epidemiologiska utveckling rätt väl motsvarat scenario 1 i den rapport om scenarier på kort sikt¹ som överlämnades till statsrådet den 10 december 2020. En enkätundersökning genomförd av Institutet för hälsa och välfärd och Åbo universitet visar att de ytterligare begränsningar som infördes regionalt i slutet av november verkar ha minskat kontakterna mellan människor på önskat sätt, även om antalet fall inte har sjunkit till den nivå som föregick den tydliga ökningen av incidensen i november (figurerna 3 och 4). Också sjukhusbelastningen har minskat i hela landet i december–januari, dock inte inom intensivvården (figur 4). Antalet covid-19-patienter inom intensivvården har i över en månad legat på cirka 30 i hela landet.

Figur 4. Statsrådets kanslis scenario 1 uppdaterat med nya fall; begränsningarna satte stopp för ökningen av epidemin. Källa: Simopekka Vänskä och Anna Suomenrinne-Nordvik från modelleringsgruppen vid Institutet för hälsa och välfärd.

Det epidemiologiska läget för covid-19 är under hela vintern sådant att incidensen av inhemsk fall kan börja öka snabbt. Som det konstateras i scenariorapporten kan vårens och sommarens ankomst i april–maj mildra detta hot. Spridningen av virusvarianter till Finland innebär emellertid en ny allvarlig risk för att epidemin accelererar oberoende av årstid. Om epidemin accelererar – oavsett om det beror på en virusvariant, på att begränsningarnas verkningsfullhet minskar, på att befolkningens beteende förändras eller på en kombination av dessa – är risken för överbelastning och ökad dödlighet inom hälso- och sjukvården fortfarande mycket stor. Institutet för hälsa och välfärd anser att det utifrån nuvarande information är nödvändigt att trappa upp bekämpningen av covid-19 och att en sådan upptrappning står i proportion till det epidemiologiska hotet, i synnerhet när man beaktar de eventuella konsekvenserna av virusvarianter.

Den epidemiologiska modelleringsgruppen vid Institutet för hälsa och välfärd har granskat olika scenarier där en smittsammare virusvariant kommer till Finland eller där epidemin annars börjar accelerera (bilaga 3). Som det konstateras i inledningen har epidemin för tillfället avstannat, något som skedde vid den tidpunkt då de nuvarande begränsningarna infördes. Dessa begränsningar bedöms ha minskat alla kontakter mellan människor med minst 60 procent.

Modelleringen ger vid handen att epidemin inte accelererar medan begränsningarna enligt handlingsplanen är i kraft, utan att den till och med avtar ytterligare, särskilt om begränsningar införs och iaktas i tillräcklig omfattning i alla områden där de behövs. Om en ny, mer smittsam virusvariant börjar sprida sig i Finland är situationen dock en annan. Ett mer smittsamt virus tränger undan de tidigare virusvarianterna, vilket leder till att

epidemin tar fart på nytt. Om de nuvarande begränsningarna hålls i kraft accelererar epidemin dock inte särskilt snabbt, utan det dröjer till mars innan antalet fall åter börjar öka.

I modelleringen undersöktes effekterna av strängare begränsningar (4 veckor, en ytterligare minskning av kontakterna med 25 procent, nedstängning) i ovannämnda situation, från och med antingen den 18 januari 2021 eller den 1 april 2021 som exempelfall. Epidemiologiskt sett är syftet med en nedstängning enligt ovan att ett virus som cirkulerar okontrollerat isoleras i små grupper genom att kontakten mellan dem avbryts. Detta gäller ett läge där viruset rör sig så brett bland befolkningen att det inte går att hitta målgrupper för riktade bekämpningsåtgärder. Om viruset inte rör sig nämnvärt har ett generellt avbrott i hela befolkningens kontakter knappt någon större förhindrande effekt än riktade åtgärder.

De olika scenarierna där en ny stam sprider sig i Finland har den gemensamma nämnaren att den gamla stammen fortsätter att dominera i epidemin i ett par månader, även om den nya versionen börjar spridas. Trots en eventuell nedstängning ökar virusvariantens andel, eftersom varianten i vilket fall som helst bidrar till epidemin i enlighet med sina egenskaper. En mer smittsam virusvariant uppskattas leda till att den nuvarande långsamma nedgången vänder uppåt under vårvintern, och nivån från början av december nås i april.

En nedstängning i januari leder visserligen till att epidemin avtar tydligare, men så snart nedstängningen avslutas bedöms epidemin börja öka igen, och då når man kring valborg samma nivå som i början av december. Eventuellt skulle det behövas en ny nedstängning för att dödligheten och belastningen på hälso- och sjukvården inte ska öka mer än i det fallet att en nedstängning – om nödvändigt – införs i början av april, i vilket fall ökningen av epidemin hejdas. Modellerna ger vid handen att en omfattande nedstängning som genomförs för tidigt inte är en epidemiologiskt motiverad lösning när det gäller att förhindra att epidemin accelererar till följd av en virusvariant.

Det mest brådskande när det gäller att förebygga att virusvarianten sprider sig är att införa effektiva åtgärder genom vilka både antalet resenärer som kommer till Finland minskas och hälsosäkerheten vid gränserna ökas ytterligare. Institutet för hälsa och välfärd anser att alla som reser till eller återvänder till Finland bör testas och hänvisas till karantän tills också ett andra test, som tagits tidigast 72 timmar efter ankomsten till landet, är negativt. Det måste finnas beredskap att förstärka den rättsliga grunden för hälsosäkerhetsåtgärderna inom den gränsöverskridande trafiken.

Också bekämpningsåtgärderna inom landet bör intensifieras. Målet med handlingsplanen är att hålla antalet fall så lågt som möjligt, dock i proportion till vad som är acceptabelt i fråga om skadliga effekter av begränsningarna. Målet är att människor (i synnerhet unga och barn) och samhället som helhet ska lida så lite långvarig skada som möjligt till följd av

bekämpningen av epidemin. Finansministeriets modellering⁸ har visat att det fördelaktigaste ur samhällsekonomisk synvinkel är att antalet fall och därmed belastningen av sjukhusvården hålls under kontroll våren 2021. Helhetsbedömningen sträcker sig i detta skede fram till början av sommaren 2021, eftersom årstiden och vaccinationerna höjer sannolikheten för att epidemin lugnar sig tills dess.

---

8 https://vnk.fi/documents/10616/0/VN_2020_Covid19_skenaariot.pdf/c82d65aa-f0cf-8d8e-987c-b408bf733fd0/VN_2020_Covid19_skenaariot.pdf?t=1607586913049%20

4 Åtgärdsnivåer för att förhindra att epidemin accelererar snabbt

I handlingsplanen för hybridstrategin indelas den epidemiologiska lägesbilden i tre faser: basnivå, accelerationsfas och samhällspridning. När handlingsplanen uppdaterades (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:4) fäste man uppmärksamhet vid att epidemiklassificeringen, även om den har varit ett stöd för rekommendationer och beslut som handlar om att förhindra smitta, inte har använts på ett helt enhetligt sätt i hela landet. Erfarenheten är dessutom att åtgärder som är avsedda för accelerationsfasen kan vara motiverade redan på basnivån, om den epidemiologiska situationen på riksnivå och i närliggande områden försämras och hotet om samhällspridning gör det angeläget att omedelbart införa alla behövliga åtgärder.

I januari 2021 finns det en risk för att epidemin accelererar snabbt, både på grund av inhemska smittfall och särskilt på grund av smittfall orsakade av den virusvariant som upptäcktes i december 2020. Dessa virusstammar har kommit in i landet via resor över gränserna. De aktuella åtgärderna för att förhindra gränsöverskridande smitta beskrivs på Gränsbevakningsväsendets⁹, Transport- och kommunikationsverkets¹⁰ och Institutet för hälsa och välfärds webbplatser¹¹.

I denna komplettering av handlingsplanen beskrivs tre åtgärdsnivåer vars syfte är förhindra att epidemin accelererar snabbt och att avvärja hotet om samhällspridning i hela landet i olika situationer:

1. Nuvarande restriktionsnivå upprätthålls och alla åtgärder som finns att tillgå för samhällspridningsfasen införs i områden med samhällspridning.
2. Social- och hälsovårdsministeriet styr ett tidsbegränsat och fullskaligt införande av åtgärder för samhällspridningsfasen.
3. Undantagstillstånd utlyses och begränsningar av den fria rörligheten införs.

Övergång till nivå 2 förutsätter att statsrådet särskilt förordar det.

9 <https://www.traficom.fi/sv/aktuellt/begransningar-i-passagerarflyg-till-finland-fran-storbritannien-irland-och-sydafrika>

10 <https://raja.fi/sv/anvisningar-om-gransovergang-corona>

11 <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/resor-och-coronaviruspandemin>

4.1 Nuvarande restriktionsnivå upprätthålls och alla åtgärder som finns att tillgå för samhällsspridningsfasen införs i områden med samhällsspridning

Utöver de aktuella åtgärder som gäller gränsövergång är det viktigt att förhindra att en virusvariant som redan kan finnas i landet sprider sig, att epidemin åter börjar accelerera och att sjukdomen covid-19 sprids. Därför måste regionerna hålla de nuvarande restriktionerna, som grundar sig på det regionala epidemiologiska läget, på åtminstone nuvarande nivå tills omfattningen av virusvariantens utbredning och verkningsfullheten hos de åtgärder som vidtagits för att förhindra dess spridning har kunnat utvärderas ytterligare. De åtgärder som krävs för att följa incidensen av virusvarianter beskrivs i bilaga 4.

De rekommendationer som hör till åtgärderna för samhällsspridningsfasen och som riktar till hela befolkningen handlar om att minska kontakter (fysisk distans, rekommendation om distansarbete), ge viruset mindre möjligheter att sprida sig i det dagliga livet (hस्थ्यgien, rekommendation om munskydd) och vid behov underlätta smittspårningen (coronablinkern). I områden som befinner sig i samhällsspridningsfasen är det motiverat att genomgående ta i bruk finansministeriets rekommendation om distansarbete i maximal omfattning, samt Institutet för hälsa och välfärds mest omfattande rekommendation om munskydd (<https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/-/thl-uppdaterade-maskrekommendationen-i-fortsattningen-rekommenderas-mask-for-barn-over-12-ar->). Åtgärdspaketet för samhällsspridningsfasen beskrivs i de rekommendationer som utfärdats med stöd av statsrådets principbeslut av den 23 oktober 2020 (<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/1271139/statsradet-fattade-ett-principbeslut-om-nationella-och-regionala-rekommendationer-for-att-forhindra-spridning-av-coronaviruset>).

De åtgärder som förutsätter ett regionalt beslut presenteras i figur 1. Eftersom den epidemiologiska situationen alltjämt varierar snabbt från region till region är det tills vidare motiverat att alla regioner med samhällsspridning inför samtliga åtgärder för samhällsspridningsfasen fullt ut, för att förhindra att epidemin accelererar snabbt. Det som anges för verksamhetsutövares offentliga lokaler avser i detta sammanhang också en rekommendation i fråga om privata aktörers lokaler som är öppna för allmänheten.

Det rekommenderas att hobbyverksamhet i grupp för vuxna och deltagandet i sådana hobbyer temporärt avbryts helt och hållet. Särskilt övervägande ska dock tillämpas med avseende på grupphobbyer för barn och unga under 18 år.

Barn och unga har påverkats särskilt mycket av de restriktioner som har införts under coronaepidemin och av distansundervisningen. Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd ska reda ut vilka proaktiva åtgärder som bör vidtas till stöd för barn och unga i syfte att minimera de negativa konsekvenserna för deras funktionsförmåga och välbefinnande.

Figur 5. Regionala åtgärder i olika skeden av epidemin (SHM 2021:4).

Åtgärd	Basnivån	Accelerationsfasen	Spridningsfasen
Begränsad tillgång till/stängning av offentliga lokaler	✓ (närkontakter ska undvikas)	✓ (antalet kunder eller platser begränsas till hälften)	✓ (lokalerna stängs)
Hobbyverksamhet begränsas/avbryts	✓ (närkontakter ska undvikas)	✓ (vuxnas hobbyverksamhet med hög risk begränsas inomhus)	✓ (hobbyverksamhet i grupp för vuxna avbryts)
Offentliga tillställningar begränsas	✓	✓	✓ max. 10 pers.
Rekommendation om begränsningar för privata tillställningar		✓ max. 20 pers.	✓ max. 10 pers.
Distansundervisning i högskolor		✓	✓
Distansundervisning på andra stadiet			✓
Rekommendation till verksamhetsutövare om stängning av offentliga lokaler			✓

De nuvarande åtgärderna inom hybridstrategin ska ges större genomslag med hjälp av kommunikation och genom att testningsstrategin uppdateras med en utökning av den del som gäller smittspårning. Att förmedla en lägesbild som är aktuell, begriplig och tillräckligt detaljerad och som förklarar bakgrunden till åtgärderna är a och o i informationen till allmänheten. Vaccininformation som motiverar, som stärker empatin och känslan av gemenskap och som baserar sig på fakta är det viktigaste sättet att påverka allmänhetens kriställighet. Jämsides med en positiv kommunikation som upprätthåller motivationen i epidemiförhållandena måste man emellertid också vara beredd på att informera och motivera varför det kan bli nödvändigt att överväga striktare begränsningar, till och med undantagsförhållanden och begränsningar av den fria rörligheten, om epidemin börjar accelerera på nytt. Kommunikationen bör också betona vikten av att begränsningarna och karantänsanvisningarna följs och vad medborgarna kan göra för att bromsa spridningen av sjukdomen.

När den epidemiologiska situationen i en region förbättras ska begränsningarna lättas stegvis med beaktande av det nationella epidemiläget, de lokala bakomliggande orsakerna till att epidemin accelererade, utvecklingen i antalet infektioner och en helhetsbedömning av konsekvenserna.

4.2 Social- och hälsovårdsministeriet styr ett tidsbegränsat och fullskaligt införande av åtgärder för samhällsspridningsfasen

Om epidemin hotar att accelerera eller om en virusvariant hotar att sprida sig kan social- och hälsovårdsministeriet på basis av ett utlåtande från Institutet för hälsa och välfärd styra samtliga regioner till att ta i bruk rekommendationer och åtgärder för samhällsspridningsfasen i proportionerlig omfattning.

Syftet med åtgärdspaketet är att motverka att epidemin accelererar på nytt och att nya smittsammare virusvarianter sprider sig. De föreslagna åtgärderna ska ge tilläggstid för att genomföra vaccinationerna samtidigt som årstidsväxlingarna medverkar till att bromsa epidemins framfart. Målet är med andra ord att avvärja en situation där samhällsspridning råder i hela landet och att i möjligaste mån hålla kvar belastningen på hälso- och sjukvården och antalet smittfall på nivåerna för scenario 1. Följande kriterier kan användas som vägledning när Institutet för hälsa och välfärd bedömer hotet att epidemin utvecklas mot samhällsspridning i hela landet:

1. Varianten B.1.1.7 förekommer regionalt och visar en kvantitativ ökning som kräver omedelbara åtgärder för att förhindra att epidemin sprider sig (se bilaga 4 om uppföljning av virusvarianter) ELLER
2. kriterierna för samhällsspridningsfasen uppfylls i ungefär hälften av sjukvårdsdistrikten (inklusive landskapet Åland) OCH
3. vaccinationerna har ännu inte uppnått tillräckligt omfattande täckning (gäller kriterierna 1–2)

Övergång till nivå 2 förutsätter att statsrådet särskilt förordar det. Åtgärderna bör vara nödvändiga och regionalt proportionerliga.

Nödvändigheten av att införa åtgärderna och tidpunkten för införandet bedöms kontinuerligt i samarbete med de styrande aktörerna (social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd) samt de regionala myndigheterna. Social- och hälsovårdsministeriet ska också utfärda ett styrningsbrev i syfte att säkerställa att åtgärderna inleds på lika grunder och på ett enhetligt sätt. Brevet ska innehålla en motivering av åtgärdernas nödvändighet och proportionalitet och beskrivningar av den eftersträlvade tidtabellen, de bedömda epidemiologiska och övergripande konsekvenserna och sättet på vilket övervakningen ska genomföras. Tidtabellen bör beakta de regionala möjligheterna att genomföra åtgärderna i fråga. De regionala myndigheterna ska fatta beslut och ge rekommendationer i enlighet med det förfarande och den behörighet som beskrivs i handlingsplanen av den 22 december 2020.

Med åtgärds paketet eftersträvas en snabb och kraftig minskning av kontakterna i hela landet under en viss tid. Som ett led i åtgärderna införs rekommendationen om distansarbete i maximal omfattning och den mest omfattande rekommendationen om munskydd i hela landet. Som tilläggsåtgärd kan man sänka det högsta tillåtna antalet deltagare vid sammankomster samt intensivt övervakning av karantän och isolering i enlighet med lagen om smittsamma sjukdomar. I synnerhet för att minska risken för att virusvarianter sprider sig kan det vara motiverat att också rekommendera andra tilläggsåtgärder avsedda för samhällspridningsfasen, såsom att för viss tid avbryta närundervisningen i grundskolans högre klasser samt hobbyverksamheten i grupp för barn i motsvarande ålder. Att de högre klasserna i grundskolan övergår till distansundervisning bör dock vara en sistahandsåtgärd.

Rekommendationer som anknyter till tilläggsåtgärder kan tillämpas antingen nationellt eller i särskilt angivna områden. Den rättsliga grunden för och genomförandet av tilläggsåtgärderna behandlas närmare i bilaga 1 A. Det ska vara epidemiologiskt motiverat att införa tilläggsåtgärderna, och deras samlade konsekvenser ska bedömas noggrant.

Innan man begränsar verksamheten för barn och unga, till exempel innan grupphobbyer avbryts, ska man införa de andra åtgärderna enligt lagstiftningen om smittsamma sjukdomar (enligt principen "vuxna först"). Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd ska bestämma preciserade kriterier för sådan hobbyverksamhet i grupp för barn och unga som ska avbrytas på nivå 2 (se bilaga 1.2).

Eftersom ett sådant åtgärds paket har omfattande sociala och samhällsliga konsekvenser både när det införs och när det avvecklas bör begränsningarna inte heller avvecklas innan tillräckligt tillförlitliga slutsatser kan dras om de epidemiologiska konsekvenserna och man kan övergå till antingen en gradvis lindring av begränsningarna eller, om situationen så kräver, ibruktage av undantagstillstånd och begränsningar av den fria rörligheten. Avveckling av åtgärds paket behandlas närmare i punkt 5.

Rekommendationerna i åtgärds paketet grundar sig på lagstiftningen, på bestämmelser som utfärdats med stöd av den och på bestämmelser som gäller vid den tidpunkt då rekommendationerna utfärdas, samt på epidemiologiska motiveringar och en helhetsbedömning av konsekvenserna. Handlingsplanen och rekommendationerna kommer att ses över om bestämmelserna ändras.

4.3 Undantagstillstånd utlyses och begränsningar av den fria rörligheten införs

Detta innebär olika grader av begränsningar av den fria rörligheten utöver de åtgärder som gäller i samhällsspridningsfasen. Det är fråga om en extrem åtgärd som är motiverad endast när alla de åtgärds paket som beskrivs ovan har visat sig otillräckliga och det kan påvisas att epidemiläget medför ett omedelbart hot om att hälso- och sjukvårdens bärkraft överskrids eller när det av någon annan orsak är nödvändigt för att trygga befolkningens liv eller hälsa.

Syftet med en temporär nedstängning är att *sätta stopp för att epidemin accelererar eller för att virusvarianter sprider sig*. Åtgärderna ska ge tilläggstid för att genomföra vaccinationerna samtidigt som årstidsväxlingarna medverkar till att bromsa epidemins framfart. En nedstängning förutsätter undantagsförhållanden och att beredskapslagen tas i bruk eller att speciallagstiftning bereds och stiftas med stöd av 23 § i grundlagen. Eftersom en nedstängning ingriper i den fria rörligheten ska den avslutas genast när den inte längre bedöms vara absolut nödvändig.

Grundläggande bedömningskriterier för ibruktagning av befogenheter enligt beredskapslagen framgår av beredskapslagen och grundlagsutskottets praxis. Enligt beredskapslagen får befogenheter enligt lagen utövas endast om situationen inte kan fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter. Därtill är tröskeln för att ta i bruk befogenheter enligt beredskapslagen mycket hög. Befogenheterna får inte tas i bruk lättvindigt eller för säkerhets skull. Myndigheterna får dessutom endast bemyndigas att utöva sådana befogenheter som är nödvändiga för att syftet enligt 1 § i beredskapslagen ska kunna nås och som står i rätt proportion till detta syfte. Dessa befogenheter får utövas endast på sådana sätt som är proportionerliga och nödvändiga. Dessutom måste det motiveras på ett bärande sätt att man genom att utöva befogenheterna kan uppnå ett mål som kan godtas (se bilaga 1 B).

Grundlagsutskottet konstaterade i våras att syftet med de befogenheter som togs i bruk på basis av beredskapslagen var att upprätthålla funktionsförmågan hos hälso- och sjukvårdssystemet. Enligt grundlagsutskottet fanns det en synnerligen vägande grund för åtgärderna med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Även nu kan det bli akut att trygga funktionsförmågan hos hälso- och sjukvårdssystemet, till exempel om antalet smittade börjar öka okontrollerat eller exponentiellt, eftersom man kan räkna med att en viss andel av de smittade efter en viss tid kommer att behöva sjukhusvård. Om fallen av

smitta ökar kraftigt blir det dessutom mycket svårt att bekämpa sjukdomen genom att spåra dem som exponerats, och detta kan göra att epidemin accelererar ytterligare.

Med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar kan man vidta åtgärder som är mycket långtgående och geografiskt mycket omfattande. Till och med åtgärder på nationell nivå är i princip möjliga, om de behöriga myndigheterna (under ledning av social- och hälsovårdsministeriet) fattar beslut med samma innehåll som gäller hela landet. För att beredskapslagen ska kunna tas i bruk måste bedömningen vara att situationen inte kan fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter när syftet är att bekämpa covid-19 och trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft eller när det finns andra vägande skäl, och att befogenheterna enligt lagen om smittsamma sjukdomar och till exempel annan social- och hälsovårdslagstiftning inte räcker till för att få situationen under kontroll.

En konsekvensbedömning av de restriktioner och andra åtgärder som vidtagits med stöd av befogenheterna under normala förhållanden förutsätter en noggrann uppföljning av situationen både i hela landet och i regionerna innan man kan dra slutsatser som gäller införande av befogenheterna enligt beredskapslagen. För att de befogenheter som anges i beredskapslagen ska kunna införas krävs också en noggrann bedömning av andra åtgärdsalternativ samt en omfattande avvägning av fördelar och nackdelar.

I detta sammanhang skulle man i synnerhet genom begränsningar i rörelsefriheten och vistelsebegränsningar enligt 118 § i beredskapslagen eller 23 § i grundlagen kunna begränsa befolkningens rörlighet och vistelse inom ett visst, noggrant avgränsat område, om det är nödvändigt för att avvärja en allvarlig fara som hotar människors liv eller hälsa. Det kan till exempel vara fråga om att tillåta att personer rör sig i vissa områden endast för att tillgodose nödvändiga behov eller att personer rör sig och vistas i vissa områden under vissa tider. En sådan begränsning kan eventuellt komma i fråga vid mycket kraftig samhällsspridning, för att minska kontakterna och därmed minska antalet smittade på ett sätt som gör det möjligt att trygga hälso- och sjukvårdstjänsternas funktionsförmåga.

Om undantagsförhållanden utlyses och beredskapslagen tas i bruk innebär det inte att den lagstiftning som gäller i normala förhållanden inte längre ska tillämpas. Tillämpningen av beredskapslagen påverkar inte de befogenheter som myndigheterna har i normala förhållanden.

5 Avveckling och uppföljning av begränsningarna på de olika åtgärdsnivåerna

Alla har rätt till liv, och det allmänna ska främja befolkningens hälsa (7 § 1 mom. och 19 § 3 mom. i grundlagen). Alla har också rätt till oundgänglig omsorg och till tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster (19 § 1 mom. i grundlagen). Också de internationella människorättsförpliktelser som är bindande för Finland, i synnerhet människors rätt till liv (artikel 2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna), innebär en skyldighet för det allmänna att agera och skydda. I de internationella människorättskonventionerna tryggas också rätten till hälsa (till exempel artikel 12 i konventionen om sociala, kulturella och ekonomiska rättigheter och artikel 11 i den reviderade Europeiska sociala stadgan). Det allmänna ska se till att bland annat dessa grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter tillgodoses (22 § i grundlagen).

Det allmänna ska därmed säkerställa att liv och hälsa skyddas med alla till buds stående, effektiva och proportionerliga medel samt grunda beslutsfattandet på bästa tillgängliga information. Detta är inte detsamma som nödvändigheten av enskilda restriktioner. Det är också motiverat att avvecklingen av begränsningarna som helhet sker kontrollerat, så att konsekvenserna av avvecklingen kan förutses till den del det är möjligt och så att också osäkerhetsfaktorer lyfts fram.

Alltid när man bedömer restriktioner eller överväger att avveckla dem, bör man således på ett enhetligt sätt beakta det allmännas ovannämnda skyldighet att förhindra att epidemin sprids och att trygga hälso- och sjukvårdskapaciteten. När beslut övervägs, måste man därför förutse vilken betydelse och inverkan åtgärds paketet kommer att ha när läget förändras. Myndigheterna är skyldiga att vidta de åtgärder som behövs för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna, med beaktande av spridningen av epidemin, bromsandet av spridningen och uppföljningen av effekten av, den totala nyttan av och kostnaderna för de åtgärder som vidtas. Tryggandet av hälso- och sjukvårdskapaciteten och åtgärderna för att förhindra och bromsa spridningen av epidemin är synnerligen vägande mål med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. För att trygga dessa mål måste man också vidta tillräckliga åtgärder, och om läget inte utvecklas i enlighet med prognosen bör man snabbt vidta de åtgärder som situationen påkallar. Bedömningen av konsekvenserna av varje restriktion förutsätter i regel en uppföljningstid på minst två eller tre veckor, beroende på restriktionen.

Beslutet att avveckla ett åtgärds paket och sättet på vilket avvecklingen genomförs bör således grunda sig på en mångsidig och omfattande bedömning av konsekvenserna samt på ett ersättande åtgärds paket som omsorgsfullt planerats utifrån bedömningen, eller på en motiverad bedömning att det omedelbara spridningshotet har avvärijts, så att man under de nya omständigheterna kan säkerställa att spridningen av epidemin bromsas. Konsekvenserna av avvecklingen bör följas upp, och man bör förbereda sig på att agera om konsekvenserna avviker från de bedömda. När beslut att avveckla restriktioner fattas ska de mest sårbara grupperna skyddas och restriktionerna avvecklas stegvis så att inverkan av besluten på epidemins framfart kan följas.

Vilka restriktioner som ska tillämpas vid varje given tidpunkt väljs utifrån en samlad bedömning, så att den positiva effekten på bromsandet av epidemin är så stor som möjligt i förhållande till de negativa sociala och ekonomiska konsekvenserna av restriktionerna. På basis av uppföljningen och bedömningen kan restriktioner avvecklas, bibehållas eller återinföras. Social- och hälsovårdssystemets funktionsförmåga ska under alla förhållanden tryggas med de medel som står till buds. Avvecklingen av enskilda restriktioner kan stödjas genom bland annat rekommendationer och riktade åtgärder för att förhindra att epidemin förvärras när avvecklingen genomförs.

6 Helhetsbedömning av konsekvenserna samt kommunikation och befolkningens kriställighet

De restriktioner som införs för att begränsa epidemin har vid sidan av fördelar också negativa sociala, samhälleliga och ekonomiska konsekvenser, som kan vara svåra att skilja från konsekvenserna av själva epidemin. För att lindra de negativa konsekvenserna har regeringen fattat beslut om flera stödåtgärder som har hjälpt människor, samhällen och företag under coronakrisen. Stödåtgärderna har huvudsakligen varit lyckade, men de har orsakat ett avsevärt tryck på statsfinanserna. Ju längre krisen drar ut på tiden, desto större blir dess sociala konsekvenser och konsekvenser för befolkningens kriställighet, och de branscher som drabbats hårdast lider till många delar av stora ekonomiska svårigheter.

Hur åtgärderna enligt hybridstrategin står i förhållande till eftervården och återuppbyggnaden efter epidemin behandlas i handlingsplanen (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:4). Nedan granskas i korthet vilka konsekvenser de skärpta begränsningarna våren 2021 kan få för människors (särskilt barns och ungas) välbefinnande, för den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet, för näringslivet och för samhällsekonomins utveckling. Dessutom granskas informationen till allmänheten och befolkningens kriställighet.

6.1 Konsekvenser för hälsa och välfärd samt sociala konsekvenser

Åtgärdsnivå 1.

Stängda skolor och begränsad hobbyverksamhet får många slags konsekvenser för inläringen, välbefinnandet och kamratrelationerna mellan barn och unga i högstadiet. I vilken utsträckning man övergår till distansundervisning varierar dock regionalt beroende på epidemiläget.

Många äldre personer upplever att vardagen fortsätter nästan som normalt. Man har förståelse för coronarestriktionerna och för att de behövs. Det är ändå många som upplever tillvaron som monoton och känner sig ensamma. Det är svårare att hålla kontakt med närstående bland annat på grund av att umgängestiden begränsas. Många upplever en anhörigs död som särskilt tung på grund av de begränsade möjligheterna att träffas.

För närståendevårdarna är restriktionstiden mycket tung. Vårdarna kan inte garanteras de lagstadgade lediga dagarna på lika villkor överallt. Äldreomsorgen har brist på tillfälliga vårdplatser, vilket ökar belastningen på sjukhusvården.

Inom både primärvården och den specialiserade sjukvården blir köerna småningom kortare, trots epidemin. Det finns stora regionala variationer i hur snabbt vårdköerna kortas av.

Åtgärdsnivå 2.

Andelen distansundervisning i högstadiet ökar i hela landet. Skolornas möjligheter att kompensera skillnaderna i det stöd eleverna får hemifrån minskar, vilket leder till större socioekonomiska skillnader i inlärningsresultaten. För barn och unga som upplever otrygghet i hemmet är det viktigt att ha tillgång till trygga vuxna och trygga miljöer, vilket minskar på grund av restriktionerna.

I synnerhet inom yrkesstudierna finns det en risk för att studierna drar ut på tiden och utexamineringen fördröjs. Under distansundervisningen förblir de problem som barn och unga upplever och det stödbehov de har delvis oupptäckta och kan växa sig större. Unga i familjer med låga inkomster och personer som hör till sexuella minoriteter eller könsminoriteter oroar sig oftare än andra för sitt eget psykiska välbefinnande. Ensamheten och relaterade psykiska problem ökar, medan mängden idrott och motion minskar.

I takt med att restriktionerna skärps uppstår problem för de unga som står i beråd att avsluta sina studier och antingen söka studieplats på följande stadium eller söka jobb. Det är viktigt att dessa unga inte en andra gång i följd upplever en liknande situation som våren 2020.

Skärpta restriktioner kan leda till att befolkningens psykiska belastning ökar. Mentalvårdstjänsterna kan tryggas i viss mån, men en allt större del ställs in eller börjar tillhandahållas på distans.

Vårdköerna inom primärvården och den specialiserade sjukvården kortas inte av, men blir inte heller längre, eftersom alla sjukvårdsdistrikt har lika stor beredskap för en snabb ökning av vårdbehovet och behovet av smittspårning.

Åtgärdsnivå 3.

Behovet av barnskydd ökar hos de familjer som är klienter inom barnskyddet som en följd av att orken tryter, de ekonomiska problemen och interaktionssvårigheterna tilltar och våldet i nära relationer ökar. Distansservicen kan inte helt möta de växande behoven, vilket gör att servicen blir allt mer eftersatt. Genom att utnyttja de verksamhetsmodeller för undervisning, handledning och stöd för barn och unga som utvecklats under den första fasen av epidemin kan man minska de risker som distansundervisningen och avstånden för med sig. De flesta barn och unga samt deras föräldrar bedömer att distansstudierna gick bra våren 2020.

Restriktionerna leder till en minskad tillgång till mentalvårdstjänster och andra tjänster i gruppform. Mentalvårdstjänsterna kan tryggas i viss mån, men allt färre söker vård, och etablerade behandlingsprocesser kan inte fullföljas. Tjänster som tillhandahålls på distans är inte tillräckliga eller lämpliga för alla. Situationen förvärras för dem som lider av de svåraste graderna av psykisk sjukdom. Den minskade tillgången till primär service försämrar tillgången till mentalvårdstjänster, inklusive specialistvård. Större arbetslöshet och ekonomisk osäkerhet leder till att också behovet av mentalvårdstjänster ökar.

I synnerhet den icke-brådskande vården blir allt mer eftersatt, men i långsammare takt än under nedstängningen våren 2020, eftersom man har dragit lärdom och infört nya former av distansservice. Om sjukhusens intensivvårdskapacitet måste utökas, förlängs köerna till icke-brådskande vård. Köerna förlängs dock inte nämnvärt om nedstängningen pågår en månad.

Stängda utrymmen för socialt umgänge och avbruten hobbyverksamhet försämrar situationen i synnerhet för dem som är utsatta, såsom ensamma personer, personer med psykisk ohälsa eller alkohol- eller drogproblem, invandrare, äldre personer och personer med nedsatt funktionsförmåga. Om nedstängningen också gäller offentliga tjänster, exempelvis tjänster vid socialvårdsbyråerna och Folkpensionsanstaltens serviceställen, blir konsekvenserna mer omfattande, eftersom till exempel bristerna i tillgången på service som hänför sig till ekonomiska problem ökar. Också bland annat vräkningar och hyresskulder kan anhopas, om man inte kommer åt att åtgärda dem. Många äldre personer, personer med nedsatt funktionsförmåga och personer med psykisk ohälsa saknar digitala färdigheter eller har inte tillgång till digitala distanstjänster. Om undantagsförhållandena och begränsningarna av rörelsefriheten varar endast en månad, blir konsekvenserna ändå relativt små.

6.2 Konsekvenser för den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet

Grundläggande utbildning ordnas i regel i form av närundervisning under vårterminen 2021. Temporära lagändringar möjliggör dock att man, om undervisningen på grund av ett beslut som meddelas med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar inte kan ordnas tryggt som närundervisning, genom beslut av utbildningsanordnaren kan övergå till exceptionella undervisningsarrangemang, exempelvis distansundervisning, om det är nödvändigt för att undervisningen ska kunna ordnas. Rätten till närundervisning ska tryggas för barn i särskilt utsatt ställning. De exceptionella undervisningsarrangemangen gäller varken elever i förskoleundervisning, elever i årskurs 1–3 inom den grundläggande utbildningen, elever med ett beslut om särskilt stöd, elever som omfattas av förlängd läroplikt eller elever i förberedande undervisning. Dessa elever har rätt till närundervisning också under exceptionella undervisningsarrangemang. Även elever som deltar i distansundervisning har rätt att få elevvårdstjänster, stödundervisning och specialundervisning på deltid, intensifierat stöd och särskilt stöd samt undervisning och stöd enligt den individuella planen för anordnande av undervisning på de sätt som det med hänsyn till omständigheterna är möjligt att genomföra.

En stor del av lärarna har bedömt att distansundervisningen våren 2020 i stort sett fungerade bra.

Lärarna upplevde i huvudsak att både deras digitala och pedagogiska kompetens var tillräcklig för undantagsarrangemangen. Samtidigt har emellertid belastningen på lärarna och rektorerna ökat. På basis av nationella undersökningar och utredningar kan man dock bedöma att den långa perioden med distansundervisning under undantagsförhållandena våren 2020 delade eleverna: en del elever bedömde att distansundervisning lämpar sig väl för dem och upplevde att de lär sig bättre hemma än i skolan. Samtidigt har luckorna i inlärningen ökat, liksom också antalet barn som upplever ensamhet och ångest. De negativa konsekvenserna av distansundervisningsperioden verkar ha hopat sig hos samma familjer och barn. Distansundervisningen har varit mest utmanande för de elever som också i närundervisningen behöver mycket handledning. Oron för i synnerhet de elever som man oroade sig för redan före undantagsförhållandena hade ökat. Föräldrarnas förmåga att hjälpa de barn som deltar i distansundervisning beror också på vilken flexibilitet arbetsgivaren möjliggör.

Covid-19-pandemin påverkar ordnandet av *utbildning på andra stadiet* våren 2021. Eftersom smittläget varierar krävs god planering som gör det möjligt att ordna undervisningen på ett flexibelt sätt. Det är viktigt att utbildningsanordnarna aktivt följer epidemiläget och agerar i enlighet med eventuella nya föreskrifter, anvisningar eller rekommendationer. Utbildningsanordnare på andra stadiet har fått rekommendationen att helt övergå till distansundervisning. Rekommendationen gäller inte nödvändig närundervisning. Distansundervisningen ska ordnas så att man kan minimera de negativa konsekvenserna för fullföljandet av studierna och för bland annat studentskrivningarna. Om undervisningen länge ordnas enbart i form av distansundervisning, ökar ändå risken för att studierna för en del studerande fördröjs eller avbryts. Omfattande distansundervisning inverkar på hur studierna framskrider i synnerhet för de studerande som behöver mycket handledning, såsom invandrare och studerande som får särskilt stöd. Övergången till distansundervisning på andra stadiet bedöms dock i huvudsak gå bra, liksom våren 2020.

Undervisnings- och kulturministeriet har berett rekommendationer om *hobbyverksamhet i grupp för barn och unga* (bilaga 1.2) för den händelse att verksamhet för barn och unga under 18 år tillåts även inomhus från ingången av februari 2021.

6.3 Konsekvenser för samhällsekonomin

I det scenario på kort sikt 1 (figur 4) som publicerades i december 2020 är antagandet att incidensen av smitta med hjälp av kraftiga restriktioner pressas tillbaka ned till en så låg nivå att hälso- och sjukvården inte belastas avsevärt. Finansministeriets ekonomiska avdelning har beräknat att den gynnsamma effekt som bekämpningen av sjukdomen har på den ekonomiska tillväxten i scenario 1 är större än den negativa effekten av de begränsningar som införs. Kalkylen visar alltså att en kraftig bromsning av epidemin, även om den innebär ytterligare begränsningar, är det ekonomiskt sett mest gynnsamma alternativet.

Finansministeriets makroekonomiska prognos från december 2020 utgår från antagandet att man i slutet av 2020 och i början av 2021 måste införa och upprätthålla mer omfattande restriktioner för att stävja covid-19-epidemin. I prognosrapporten (Ekonomisk översikt, vinter 2020, Finansministeriets publikationer 2020:85 (på finska) och 2020:86 (på engelska)) har saken uttryckts på följande sätt:

En tydlig ekonomisk återhämtning från covid-19-epidemin skjuts fram till 2021, eftersom epidemins andra våg tillfälligt bromsar upp den ekonomiska tillväxten kring årsskiftet. I Finland är efterfrågan på tjänster fortfarande svag. Exporten och industriproduktionen lider av den fortgående globala pandemin, och de börjar öka först 2021.

Prognosen baserar sig på antagandet att incidensen av sjukdomsfall som hänför sig till covid-19-epidemin pressas ned till en låg nivå kring årsskiftet till följd av de kraftiga restriktionerna. Om incidensen börjar öka på nytt efter att restriktionerna har luckrats upp, kan det bli nödvändigt att skärpa restriktionerna igen i början av 2021. Detta skapar osäkerhet bland de ekonomiska aktörerna, vilket försvagar den ekonomiska återhämtningen våren 2021. De ekonomiska aktörernas tro på framtiden förbättras av att vacciner tas i bruk under våren, och samhället börjar småningom återgå till det normala.

Ekonomi börjar återhämta sig i takt med att den osäkerhet som pandemin orsakat småningom avtar under 2021. Den snabbare tillväxten mot slutet av 2021 leder även till ökad ekonomisk tillväxt 2022.

De senaste uppgifterna om den ekonomiska utvecklingen och epidemins utveckling samt om de nya restriktionerna antyder att slutet av 2020 gick något bättre än väntat, medan början av 2021 gick något sämre än väntat. Detta innebär att den faktiska utvecklingen ser ut att bara på ett ungefär följa scenariot i finansministeriets prognos från december 2020, men att den stora bilden och omfattningen hos utvecklingen fortfarande stämmer överens med prognosen – särskilt med beaktande av att prognosen bygger på de kvartalsvisa nationalräkenskaperna. Ofta jämnas de vecko- och månadsvisa variationerna ut inom kvartalet.

De antaganden om smittspridningen, antalet personer som vårdas på sjukhus och restriktionerna för att dämpa spridningen av epidemin som ingick i finansministeriets makroekonomiska prognos från december 2020 baserar sig på det scenario på kort sikt 1 som publicerades i december 2020 (Covid-19-epidemins utveckling i Finland, Scenarier på kort sikt i syfte att skapa beredskap, Statsrådet 2020 (på finska)).

Det är sant att de skärpta restriktionerna i regel har negativa konsekvenser för ekonomin i jämförelse med basscenariot i prognosen, om de leder till att behovet av sjukhusvård förblir detsamma som i basscenariot. Så länge ändringarna i begränsningarna motsvarar de som föreslås i uppdateringen av handlingsplanen för hybridstrategin (*Nuvarande restriktionsnivå upprätthålls och alla åtgärder som finns att tillgå för samhällsspridningsfasen införs i områden med samhällsspridning*), fungerar basscenariot emellertid väl som en beskrivning av de ekonomiska konsekvenserna.

Vår tolkning är alltså att restriktioner som är en aning striktare eller mer omfattande än de nuvarande faller inom ramen för det antagande som använts i prognosen, men att sådana omfattande och långvariga begränsningar av samhällsfunktionerna och den ekonomiska verksamheten som tas i bruk genom beredskapslagen inte gör det.

6.4 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen

I promemorian Åtgärder för att förhindra att epidemin accelererar snabbt och att nya smittsammare virusvarianter sprider sig beskrivs utökningar och/eller skärpningar av de restriktioner som införts enligt gällande lagstiftning. I enlighet med hybridstrategin är åtgärderna regionala och gäller ett visst område i enlighet med regionförvaltningsverkets eller kommunens beslut. Beslutens giltighetstid är begränsad. Exempelvis gäller beslut om begränsningar av sammankomster högst en månad åt gången. Begränsningarna ska slopas så snart de inte längre är nödvändiga. Sjukvårdsdistriktens samordningsgrupper har en central roll när regionala bedömningar utarbetas. Enligt arbets- och näringsministeriets uppfattning baserar samordningsgrupperna sina bedömningar enbart på hur smittläget utvecklas. Utöver besluten finns det rekommendationer på olika nivåer, som kan ges av olika instanser (regeringen, Institutet för hälsa och välfärd).

Arbets- och näringsministeriet framför nedan viktiga observationer i fråga om konsekvenserna för företagen och sysselsättningen samt bedömningen av konsekvenserna. Vi betonar att det i detta skede inte kan vara fråga om någon egentlig bedömning av konsekvenserna av eventuella nya begränsningar, eftersom konsekvenser endast kan bedömas utifrån tillräckligt konkreta alternativ.

De nu aktuella begränsningarna av företagsverksamheten är regionala och tidsbegränsade. Detta gäller också de ändringar i lagen om smittsamma sjukdomar som är under behandling i riksdagen och som sakkunniga vid arbets- och näringsministeriet har varit med om att bereda. Hur länge begränsningarna pågår är en relevant fråga vid bedömningen av vilka konsekvenser de regionala begränsningarna har för företagen och sysselsättningen. Konsekvenserna av riktade begränsningar som gäller i några veckor är andra än konsekvenserna av begränsningar som gäller i flera månader. Detta bör beaktas när begränsningar förlängs och när nya eller skärpta begränsningar övervägs.

Företagens verksamhet påverkas också av att företagen, när de planerar sin verksamhet exempelvis inför sommaren, inte vet hur länge begränsningarna kommer att gälla eller hur stränga de kommer att vara. För företagen är det viktigt att de har möjlighet att förbereda sig på att begränsningarna skärps. Om besluten kan förutses och det finns några veckor tid för förberedelser, har företagen lättare att göra sig beredda på förändringarna. I den proposition om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar som för närvarande behandlas i riksdagen ingår kriterier som ger näringsidkarna åtminstone en viss möjlighet att bedöma hur sannolikt det är att olika skyldigheter och verksamhetsbegränsningar införs i framtiden.

Företagens verksamhet påverkas, förutom av begränsningar, också av konsumenternas allmänna osäkerhet i fråga om hälsosäkerheten och deras vilja eller ovilja att köpa tjänster.

Det är svårt att bedöma i vilken mån det finns ett orsakssamband mellan begränsningarna och företagens svåra ekonomiska situation. Därför är bland annat de gällande modellerna för företagsstöd inte baserade på begränsningarnas giltighetstid, utan på företagens svåra ekonomiska läge till följd av covid-19-epidemin. Vi anser det viktigt att både på förhand och i efterhand bedöma vilka konsekvenser begränsningarna har för företagen och sysselsättningen, men då måste dessa villkor och utmaningar i fråga om bedömningens exakt-het identifieras.

För att bedöma epidemilägets konsekvenser för företagens ekonomi kan man till exempel använda Nordeas kortdata¹², Helsinki Graduate School of Economics' utredningar¹³ eller Finlands Industriinvestering Ab:s enkätundersökningar¹⁴. Omfattande beskrivningar av epidemilägets konsekvenser för företagen och arbetsmarknaden finns dessutom i de lägesbildsöversikter som arbets- och näringsministeriet sammanställer, varav den senaste publicerades den 5 oktober 2020¹⁵.

Ur det material som står till förfogande är det för närvarande inte möjligt att utläsa vilka konsekvenser de regionala begränsningarna och de begränsningar som gällt under olika tidsperioder har haft för företagens ekonomiska situation som helhet eller inom vissa branscher. Som nämns ovan är det mycket svårt att göra sådana analyser. Det finns ingen färdig mall som exempelvis bygger på en bedömning av de faktiska konsekvenserna av befintliga begränsningar för företagen och sysselsättningen och som skulle kunna användas för att bedöma konsekvenserna av nya eller eventuella utökade regionala begränsningar. Vår uppfattning är att de regionala och lokala begränsningarna har grundat sig enbart på en medicinsk bedömning av hur smittläget utvecklas.

När det gäller hur begränsningarna påverkar sysselsättningen finns det regionala data om antalet arbetslösa arbetssökande, men det är svårt att dra några direkta slutsatser om de regionala begränsningarnas konsekvenser för sysselsättningen. Uppföljningsdata om hur sysselsättningsläget utvecklats kan sammanställas och analyseras branschvis och regionalt, och denna möjlighet har utnyttjats för att producera informationsunderlag åt social- och hälsovårdsministeriet som en del av beredningen av begränsningarna för förplägnadsrörelser (bilaga 2).

Den regeringsproposition om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar som är under behandling i riksdagen innehåller förslag med direkta konsekvenser för

12 <https://corporate.nordea.com/api/research/attachment/123149> (2.12.2020, på finska)

13 <https://www.helsinki.fi/> (på finska och engelska)

14 https://www.tesi.fi/userassets/uploads/2020/12/20201208_Koronakriisin-vaikutukset-PK-yrityksiin_Kierros_3-FINAL-1.pdf (8.12.2020, på finska)

15 <https://tem.fi/tilannetieto-koronakriisin-vaikutuksista> (5.10.2020, på finska)

näringsverksamheten, såsom bestämmelser om allmänna hygienåtgärder, om en skyldighet att ordna verksamheten så att närkontakt kan undvikas samt i sista hand om stängning av kundutrymmen i verksamheter där risken är störst (bland annat gym, lokaler som används för gruppträning, bastur, inomhuslekparker och allmänna utrymmen i köpcentra). Ett syfte med regleringen, som fortfarande är under behandling i riksdagen, är att möjliggöra fortsatt näringsverksamhet där kraven på hälsosäkerhet uppfylls. Att helt stänga kundutrymmena är en lösning som tillgrips i sista hand, och regionala beslut om stängning kan fattas först när kriterierna i lagen uppfylls.

Frågan om begränsning av restaurangverksamheten behandlas som en separat punkt i social- och hälsovårdsministeriets promemoria (bilaga 2). I promemorian hänvisas det till behovet att fastställa hurdana begränsningar det är motiverat att införa för förplägnadsrörelser när de nuvarande bestämmelserna upphör att gälla vid utgången av februari. I promemorian presenteras dock inga riktlinjer för eventuella nya begränsningar för förplägnadsrörelser. Således är det inte heller möjligt att presentera konsekvensbedömningar innan beredningen har framskridit så långt att det finns konkreta alternativa förslag. Vid den kommande beredningen av en regeringsproposition om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar stöder arbets- och näringsministeriet i normal ordning social- och hälsovårdsministeriet i beredningen av bestämmelserna om restauranger, bland annat när det gäller bedömning av konsekvenserna.

I promemorian övervägs också ett alternativ där det konstateras att undantagsförhållanden råder och det utfärdas bestämmelser om behövliga begränsningar i rörelsefriheten med stöd av 118 § i beredskapslagen. Inte heller i det här fallet är det möjligt att bedöma vilka konsekvenser begränsningarna har för företagen eller sysselsättningen innan man kan utgå från konkreta alternativ för hur begränsningarna i rörelsefriheten kan genomföras. Enligt vår uppfattning finns det inga sådana uppföljningsdata från stängningen av Nyland i våras som skulle kunna ge en riktgivande bild vid en bedömning av konsekvenserna av eventuella begränsningar i rörelsefriheten. Det kan dock anses uppenbart att begränsningar i rörelsefriheten kan komma att få väsentliga konsekvenser för företagsverksamheten och sysselsättningen.

För närvarande är begränsningarnas innehåll och omfattning kopplade till hur epidemin utvecklas regionalt. Begränsningarna genomförs huvudsakligen genom regionala och lokala beslut. Om begränsningarna måste förlängas, skärpas eller utökas, anser arbets- och näringsministeriet att man till stöd för beslutsfattandet och för uppföljning av läget bör eftersträva att sammanställa också en lägesbild av hur sysselsättningen och företagsverksamheten utvecklas i de olika regionerna och branscherna, i kontrast till att bedömningarna för närvarande enbart är medicinska och gäller utvecklingen av smittläget. Detta behövs eftersom det förslag till ändring av lagen om smittsamma sjukdomar som är under behandling i riksdagen innehåller nya begränsningar som tas i bruk genom beslut på

regional nivå. På detta sätt kan man bidra till att säkerställa att företagens situation och sysselsättningen beaktas i tillräcklig omfattning vid prövningen av om besluten är nödvändiga och proportionerliga. Med beaktande av hur begränsningarna riktas, över vilken tidsperiod de sträcker sig, andra faktorer som påverkar företagen och sysselsättningen samt andra omständigheter, fungerar en sådan aktuell lägesbild dock inte som en egentlig bedömning av begränsningarnas konsekvenser för företagen och sysselsättningen.

6.5 Evenemangsbranschen

Konst och kultur samt idrott och motion har omfattande och konstaterade effekter på välbefinnandet. Begränsningarna leder till att människor inte får ta del av de upplevelser och hälsofrämjande effekter som annars följer av evenemang, konserter, föreställningar och matcher. Man kan också anta att det sociala umgänget minskar och ensamheten ökar i och med att man inte kan delta i tillställningar tillsammans och där träffa andra människor. Det skulle bland annat bidra till att upprätthålla resiliensen om det fanns möjlighet att genomföra och delta i allmänna tillställningar med säkra arrangemang.

Undersökningen Rebuilding Europe, The cultural and creative economy before and after COVID-19 visar att det näst efter flygbranschen är de kreativa branscherna som har drabbats hårdast av coronakrisen. Situationen i Finland är liknande. I samband med behandlingen av den första tilläggsbudgeten för 2021 ska det bedömas hur de svårigheter som coronakrisen orsakat kan lindras genom ökad statlig finansiering till aktörerna inom branschen. Samtidigt som tilläggsbudgeten bereds ska det bedömas om befintliga stöd, såsom kostnadsstöd 2, kan utvecklas för att bättre motsvara behoven inom branschen. Samtidigt övervägs andra möjliga stödåtgärder. Det är också viktigt att få fram en plan för när vaccinationstäckningen i kombination med aktörernas egna hälsosäkerhetsåtgärder kan anses vara tillräcklig för att offentliga tillställningar ska kunna ordnas. Det är viktigt att arrangörer så tidigt som möjligt får information om lindringar av begränsningarna, så att de kan börja planera och marknadsföra sina tillställningar.

6.6 Informationen till allmänheten och befolkningens kriställighet

Det naturliga R-talet för covid-19-epidemin ligger kring 2,4–3,0. Genom restriktioner och rekommendationer, och tack vare att allmänheten har iakttagit dem, har R-talet nu sjunkit under 1. Virusvarianterna medför en tydlig risk för att R-talet ökar, vilket kan leda till att epidemin accelererar avsevärt. Detta kan också hända om människor tröttnar på begränsningarna och inte längre orkar iakttä dem eller om det börjar komma betydligt fler

smittfall till Finland från andra länder. Bara att lyckas upprätthålla det nuvarande läget under våren skulle vara en exceptionell framgång i jämförelse med andra EU-länder, och det kräver sannolikt att vi både fortsätter att ta i bruk fler restriktioner och satsar på att öka motivationen och mängden uppmuntrande kommunikation.

Under våren 2021 lägger social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde särskild vikt vid kommunikationen om coronavaccinationsstrategin och vaccinerna. Under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har det utarbetats riktlinjer för coronavaccinkommunikationen. I planeringen av riktlinjerna har man dragit nytta av sakkunskap inom Institutet för hälsa och välfärd, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet och statsrådets kansli. Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde stöder servicesystemets, kommunernas och sjukvårdsdistriktens coronavaccinkommunikation i enlighet med sina uppgifter.

Att förmedla en epidemiologisk lägesbild som är aktuell, begriplig och tillräckligt detaljerad och som förklarar bakgrunden är a och o i informationen till allmänheten. När livet under krisförhållanden fortsätter, måste informationen därtill höja allmänhetens resiliens och krismedvetenhet. Under våren 2021 kan det på grund av epidemiutvecklingen finnas behov av kommunikation som inte bara upprätthåller motivationen under epidemiförhållandena, utan också öppet framhäver situationens allvar. Man bör vara beredd att säga högt att man allvarligt måste överväga undantagsförhållanden och eventuella begränsningar i rörelsefriheten, om epidemin börjar accelerera igen. Kommunikation som motiverar och som stärker empatin och känslan av gemenskap är, tillsammans med vaccinkommunikation med stark förankring i fakta, det viktigaste sättet att påverka allmänhetens kriställighet. Sloganen *Vi är en armslängd ifrån att det ska bli bättre*, som har planerats för vaccinkommunikationen, är en träffande sammanfattning av dessa åtgärder.

BILAGOR

Bilaga 1. Rättslig bedömning av åtgärdsnivåerna

A. Tilläggsåtgärder under epidemins samhällsspridningsfas

1.1 Rekommenderade beslut om särskilda begränsningar i undervisningen i de högre klasserna i grundskolan

Rekommendation:

Utbildningsanordnarna kan tillfälligt övergå till distansundervisning i grundskolans årskurs 7–9 (se nedan vilka elever som inte omfattas av tillämpningsområdet). Lagen om grundläggande utbildning möjliggör inte ett omfattande avbrott i ordnandet av undervisning, men i undervisningen kan man, när de förutsättningar som anges i lagen uppfylls, övergå till exceptionella undervisningsarrangemang. Regionförvaltningsverken begränsar genom beslut som meddelas med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar användningen av grundskolans läroanstaltslokaler och då kan utbildningsanordnarna med stöd av 20 a § i lagen om grundläggande utbildning fatta beslut om övergång till exceptionella undervisningsarrangemang. När det gäller övergången till exceptionella undervisningsarrangemang är det anordnaren av grundläggande utbildning som är behörig.

Grunden för användningen av rekommendationen:

- **Det är fråga om ett beslut** om begränsning av användningen av en läroanstalts lokaler och ett motsvarande beslut om övergång till exceptionella undervisningsarrangemang.
  - Ansvar (lagen om smittsamma sjukdomar): Regionförvaltningsverket (över kommungränserna) - Kommunen/det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar (inom kommunens område)
  - Ansvar (lagen om grundläggande utbildning): Kommunen/det kommunala organ som ansvarar för den grundläggande utbildningen eller en utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna grundläggande utbildning
  - Grund: 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (begränsning av användningen av läroanstalter)
  - Grund: 20 a § i lagen om grundläggande utbildning (exceptionella undervisningsarrangemang)

Användningen av åtgärden:

- Enligt 6 § i lagen om smittsamma sjukdomar ska myndigheterna vidta omedelbara åtgärder efter att ha fått vetskap om förekomsten av eller risken för en smittsam sjukdom som kräver bekämpningsåtgärder. Att vidta åtgärder och att utöva de befogenheter som lagen medger är enligt grundlagen och lagen om smittsamma sjukdomar en lagstadgad skyldighet för det allmänna – kommunerna, samkommunerna och staten.
- Regionförvaltningsverken fattar självständigt beslut med iakttagande av sådan prövning som avses i lagen om smittsamma sjukdomar och med beaktande av ovannämnda rekommendationer. Besluten kan vara allmänna och gälla hela regionen eller vara riktade.
- Kommunerna kan genom sina egna beslut införa striktare begränsningar inom sitt område, om de är nödvändiga på grund av det lokala epidemiläget.
- I det första skedet bedömer och beslutar regionförvaltningsverket med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar om att inom sin region begränsa användningen av de läroanstaltslokaler som används av de högre klasserna i grundskolan. Ett villkor för beslutet är att det är nödvändigt för att förhindra spridning av en sjukdom. Den myndighet som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar ska samarbeta med utbildningsanordnarna när den fattar beslutet för att undervisningen ska kunna ordnas som närundervisning för de mest sårbara eleverna.
- Primärt rekommenderas det att de läroanstalter som används av årskurs 7–9 i grundskolan i sin helhet stängs för närundervisning (med de undantag som nämns nedan), om den epidemiologiska eller medicinska bedömningen förutsätter det och det inte finns anledning att i begränsad omfattning besluta något annat av allvarliga skäl som hänför sig till elevernas behov av närundervisning.
- En rekommendation från statsförvaltningen förpliktar inte utbildningsanordnarna att övergå till exceptionella undervisningsarrangemang. I 20 a § i lagen om grundläggande utbildning anges de förutsättningar som ska uppfyllas innan man kan övergå till exceptionella undervisningsarrangemang. En förutsättning är att det med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar har fattats ett beslut om att stänga läroanstalter. En förutsättning är också att undervisningen inte kan ordnas tryggt som närundervisning och att det finns ett krav på nödvändighet i fråga om fattandet av beslutet.

- I det andra skedet bedömer och beslutar utbildningsanordnaren, alltså det kommunala organ som ansvarar för den grundläggande utbildningen, med stöd av 20 a § i lagen om grundläggande utbildning om en övergång till exceptionella undervisningsarrangemang (alltså distansundervisning) till den del användningen av läroanstaltslokalerna för närundervisning har begränsats på det sätt som konstateras ovan. I fråga om utbildning som ordnas av staten, en registrerad sammanslutning eller stiftelse fattar det organ som anges i den instruktion som avses i 4 § i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998) ovannämnda beslut om distansundervisning.
- Även under exceptionella undervisningsarrangemang ska elevens rätt till undervisning tryggas i enlighet med lagen om grundläggande utbildning eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den. I undervisningen ska således också timfördelningen och grunderna för läroplanen iakttas.
- De exceptionella undervisningsarrangemangen gäller inte elever i förskoleundervisning eller elever i årskurs 1–3 i den grundläggande utbildningen. Av bestämmelsens tillämpningsområde omfattas inte heller de elever som fått ett beslut om särskilt stöd enligt 17 § i lagen om grundläggande utbildning, de elever som omfattas av förlängd läroplikt enligt 25 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning eller de elever inom förberedande undervisning enligt 5 § i lagen om grundläggande utbildning som har rätt att få närundervisning även i årskurs 7–9 under exceptionella undervisningsarrangemang.
- Undervisnings- och kulturministeriet och den underlydande förvaltningen kan ge anvisningar och rekommendationer om ordnandet av undervisning med hjälp av distansförbindelser.

1.2 Rekommenderade beslut och rekommendationer om särskilda begränsningar i hobbyverksamhet i grupp för barn och unga

Rekommendation:

Kommuner och samkommuner kan ge kommunala och regionala rekommendationer också för hobbyverksamhet i grupp inomhus för barn och unga över 12 år i utrymmen och verksamhetsformer där spridningsrisken är hög. Rekommendationerna är inte juridiskt bindande och de kan också riktas till privata aktörer.

Det kan rekommenderas att hobbyverksamhet i grupp inomhus för barn och unga i utrymmen och verksamhetsformer där spridningsrisken är hög tillfälligt avbryts och i

möjligaste mån genomförs på distans. Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd fastställer närmare kriterier för sådan hobbyverksamhet i grupp som det rekommenderas att ska avbrytas på nivå 2. Samtidigt bör kommunerna och samkommunerna överväga frivilliga beslut om att till denna del helt avbryta användningen av de utrymmen inomhus och utomhus som de besitter liksom också den verksamhet de ordnar.

När det gäller de rekommendationer som riktas till hobbyverksamhet för barn och unga, inklusive grundläggande konstundervisning, samt till hobbyverksamhet för befolkningsgrupper med begränsad funktionsförmåga är det viktigt att allvarligt överväga deras negativa sociala och kulturella konsekvenser och utifrån detta bedöma vilka alternativa eller kompenserande metoder som kan tillämpas i situationen för att lindra de negativa konsekvenserna av begränsningarna. Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd utreder vilka proaktiva åtgärder som ska vidtas till stöd för barn och unga i syfte att minimera de negativa konsekvenserna för barns och ungas funktionsförmåga och välbefinnande.

Grunden för användningen av rekommendationen:

- **Det är fråga om en rekommendation/anvisning** till befolkningen om att undvika verksamhet med närkontakt och smittorisk i syfte att motverka smittspridningen.
  - Ansvar: Kommunen/det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller enligt avtal samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt
  - Grund: 6 och 9 § i lagen om smittsamma sjukdomar (skyldighet att förebygga och bekämpa smittsamma sjukdomar)
- **Det är också fråga om frivilliga beslut** genom vilka användningen av sådana utrymmen som kommunen eller staten äger och besitter och som används av kunder tillfälligt begränsas helt eller delvis.
  - Ansvar: Kommunen/det organ som ansvarar för uppgifterna och lokalerna i fråga
  - Ansvar: Statliga myndigheter, övriga offentliga organ
  - Grund: allmän kommunallagstiftning, den lagstiftning som gäller statens ämbetsverk, inklusive förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk, och den lagstiftning som gäller uppgiften att ordna verksamheten
  - Observera: det är fråga om frivilligt beslutsfattande på eget initiativ genom vilket kommunen och staten samt övriga offentliga organ kan stödja bekämpningen av epidemin inom de gränser som den lagstiftning som gäller användningen av lokalerna och den allmänna lagstiftningen tillåter

Användningen av åtgärden:

- Enligt 6 § i lagen om smittsamma sjukdomar ska myndigheterna vidta omedelbara åtgärder efter att ha fått vetskap om förekomsten av eller risken för en smittsam sjukdom som kräver bekämpningsåtgärder. Att vidta åtgärder och att utöva de befogenheter som lagen medger är enligt grundlagen och lagen om smittsamma sjukdomar en lagstadgad skyldighet för det allmänna – kommunerna, samkommunerna och staten.
- Erfarenheterna från våren 2020 visade att begränsningarna i hobbyverksamheten också har betydande sociala och kulturella konsekvenser. När det gäller hobbyverksamhet för barn och unga under 18 år ökade de långvariga restriktionerna den problematiska situationen för barn och unga. Innan begränsningen används ska man alltså först bedöma dessa negativa konsekvenser och planera kompenserande åtgärder genom vilka man kan lindra och motverka dessa konsekvenser.
- Rekommendationen gäller hobbyverksamhet i grupp inomhus för personer över 12 år i situationer och verksamhetsformer där spridningsrisken är hög (exempelvis i situationer och verksamhetsformer där närkontakter och kraftig användning av rösten på nära håll inte kan undvikas). Undervisnings- och kulturministeriet och Institutet för hälsa och välfärd har gett anvisningar om hur sådan hobbyverksamhet i grupp ska definieras.
- Hobbyverksamhet i grupp utomhus kan fortsätta genom begränsningar av antalet deltagare, genom arrangemang som gäller antalet kundplatser eller utrymmena eller på något annat sätt så att deltagarna och olika sällskap de facto kan undvika närkontakt med varandra.

1.3 Beslut om begränsning av ordnandet av offentliga tillställningar enligt lagen om smittsamma sjukdomar och rekommendationer i anslutning till sammankomster

Rekommendation:

Det rekommenderas att regionförvaltningsverken överväger att ytterligare begränsa antalet personer som kan delta vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster till högst sex (6) personer eller att i sista hand förbjuda anordnandet av tillställningar så att sammankomster med högst sex personer är tillåtna endast av tvingande lagstadgade skäl.

Regionförvaltningsverken eller kommunerna fattar självständigt beslut, iakttar sådan prövning som avses i lagen om smittsamma sjukdomar och beaktar ovannämnda rekommendationer. På tillställningar som ordnas i förplägnadsrörelser tillämpas vad som särskilt föreskrivs om användningen av sådana lokaler och om antalet kunder i dem.

Kommunerna och samkommunerna kan inom sitt område ge befolkningen rekommendationer om att på eget initiativ utsträcka motsvarande begränsningar också till privata tillställningar och andra sammankomster som inte omfattas av begränsningarna för offentliga tillställningar. Rekommendationerna är inte juridiskt bindande.

Grunden för användningen av rekommendationen:

- **Det är fråga om beslut** som begränsar anordnandet av offentliga tillställningar och allmänna sammankomster. Genom besluten kan antalet personer som kan delta vid tillställningar begränsas eller tillställningar förbjudas delvis eller helt och hållet. Besluten kan vara allmänna och gälla hela regionen eller vara riktade.
  - Ansvar: Kommunen eller det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller enligt avtal samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt (behovet gäller kommunens eller samkommunens område) inom sitt område
  - Ansvar: Regionförvaltningsverket (behovet gäller ett område som överstrider kommungränserna) inom sin region
  - Grund: 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (nödvändigt förhindrande av spridningen av en smittsam sjukdom)
  - Observera: Regionförvaltningsverkens beslutsfattande baserar sig på det allmänna läget inom den egna regionen och anger de minimibegränsningar som gäller för regionen. Kommunen kan genom sina egna beslut införa striktare begränsningar inom sitt område i fråga om tid eller innehåll.

Användningen av åtgärden:

- Enligt 6 § i lagen om smittsamma sjukdomar ska myndigheterna vidta omedelbara åtgärder efter att ha fått vetskap om förekomsten av eller risken för en smittsam sjukdom som kräver bekämpningsåtgärder. Att vidta åtgärder och att utöva de befogenheter som lagen medger är enligt grundlagen och lagen om smittsamma sjukdomar en lagstadgad skyldighet för det allmänna – kommunerna, samkommunerna och staten.

- Regionförvaltningsverken fattar självständigt beslut med iakttagande av sådan prövning som avses i lagen om smittsamma sjukdomar och med beaktande av ovannämnda rekommendationer. Ett villkor för besluten är att de är nödvändiga för att förhindra spridning av en sjukdom.
- Kommunerna kan genom sina egna beslut införa striktare begränsningar inom sitt område, om de är nödvändiga på grund av det lokala epidemiläget.
- På tillställningar som ordnas i förplägnadsrörelser tillämpas vad som särskilt föreskrivs om användningen av sådana lokaler och om antalet kunder i dem. Genom ett beslut som gäller ordnande av offentliga tillställningar och som meddelats med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar kan man således inte till exempel i fråga om det tillåtna antalet kunder i en lokal avvika från vad som särskilt föreskrivs om saken med stöd av den lagen. Antalet deltagare i en offentlig tillställning i en restaurang kan således vara högre än enligt denna rekommendation, men det får inte överskrida det maximiantal kunder som tillämpas på restaurangen och även i övrigt ska de särskilda krav som ställs på restaurangen beaktas.
- Om det är nödvändigt att helt förbjuda ordnandet av tillställningar, kan endast sådana tillställningar som ordnas av tvingande skäl som grundar sig på lag tillåtas, såsom ordinarie bolagsstämmor, som inte kan flyttas eller helt och hållet ordnas på distans. Även då kan mötena ordnas endast så att bara de personer som är nödvändiga för tillställningen är närvarande i samma rum och deras antal får inte överstiga det maximiantal som anges i beslutet.

1.4 Rekommendationer om de åtgärder som lagstiftningen förutsätter i anslutning till uppföljningen av karantän och isolering

Rekommendation:

Det rekommenderas att kommunerna och samkommunerna effektiviserar sina åtgärder vid uppföljningen av karantän och isolering.

Grunden för användningen av rekommendationen:

- **Det är fråga om systematiska förfaranden** genom vilka kommunen och samkommunen samt den personal som handlar för dess räkning följer upp och bedömer hur den karantän eller isolering som en individ har försatts i genomförs.

- Ansvar: Kommunen eller det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller enligt avtal samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt och den personal som handlar för deras räkning i fråga om sina beslut
- Grund: 60–69 § i lagen om smittsamma sjukdomar

Användningen av åtgärden:

- Bestämmelser om karantän eller isolering av individer finns i 60–69 § i lagen om smittsamma sjukdomar. Karantän och isolering är de viktigaste säkerhetsåtgärderna på individnivå samt de metoder som är nödvändiga för att förhindra att epidemin sprids lokalt. Myndigheterna har enligt 6 § i lagen om smittsamma sjukdomar och 15 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården en skyldighet att försäkra sig om att deras åtgärder är effektiva och verkningsfulla. I nämnda bestämmelser ingår även en skyldighet att kontinuerligt följa hur åtgärderna iakttas och bedöma behovet av att förlänga dem.
- Myndigheterna har med andra ord en skyldighet att se till att karantän och isolering iakttas medan de myndigheter som enligt lagen om smittsamma sjukdomar ska styra och övervaka verksamheten har en skyldighet att vid behov övervaka och erbjuda styrning så att den förstnämnda skyldigheten uppfylls.
- Kommunen och samkommunen ska i egenskap av den myndighet som har organiseringsansvar säkerställa att den personal som handlar för dess räkning har tillgång till enhetliga förfaranden och anvisningar för uppföljning, bedömning och övervakning av genomförandet av karantän och isolering och att denna uppföljning verkställs.
- I den gällande lagen ingår också kriminalisering av underlåtenhet att iaktta dessa (44 kap. 2 § i strafflagen) samt möjlighet att begära handräckning av polisen för att säkerställa att karantänen iakttas (89 § i lagen om smittsamma sjukdomar). Kommunen och samkommunen ska säkerställa på förhand kända kriterier och förfaranden med tanke på situationer där en eventuell underlåtenhet att iaktta karantän eller isolering ger anledning att begära handräckning. Det är bra att komma överens om förfarandena också med polisförvaltningen i området. För lämnande av handräckning kan till polisen i enlighet med 89 § i lagen om smittsamma sjukdomar, 26 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och andra bestämmelser om erhållande av uppgifter lämnas ut de patientuppgifter som polisen anser nödvändiga.

B. Villkor för ibruktagning av beredskapslagen

För att beredskapslagen ska tas i bruk krävs det att statsrådet i samverkan med republikens president konstaterat att sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § i beredskapslagen råder i landet. I den aktuella situationen skulle det, liksom i våras, vara fråga om en i 5 punkten i den paragrafen avsedd "pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka". Om statsrådet i samverkan med republikens president har konstaterat att undantagsförhållanden råder i landet, kan det genom förordning av statsrådet föreskrivas att bestämmelserna i II avdelningen i beredskapslagen ska börja tillämpas (ibruktagningsförordning). Om sådana begränsningar i rörelsefriheten som avses i 118 § i beredskapslagen införs, utfärdas det en förordning av statsrådet om tillämpningen av begränsningarna (tillämpningsförordning). Det är riksdagen som utifrån förslaget i sista hand i alla situationer beslutar om förutsättningarna för ikraftträdandet av ibruktagningsförordningen samt om ibruktagningsförordningen ska förbli i kraft helt eller delvis, dess giltighetstid och i fråga om tillämpningsförordningarna om huruvida de ska upphävas helt eller delvis.

Befogenheterna enligt beredskapslagen kan tas i bruk endast under strikta förutsättningar. Riksdagens grundlagsutskott betonar att beredskapslagens befogenheter enligt 4 § i den lagen endast får utövas på ett sådant sätt som är nödvändigt för att syftet med lagen ska kunna nås och som står i rätt proportion till det mål som eftersträvas genom utövandet av befogenheterna. Grundlagsutskottet har ansett att bestämmelserna i 4 § om principerna för att utöva befogenheterna spelar en viktig roll med tanke på proportionalitetskravet vid begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, och utskottet har framhållit att principerna inskränker dels möjligheterna att införa befogenheterna, dels rätten att utöva dem. Enligt utskottet är det också uppenbart att en inskränkning i de grundläggande fri- och rättigheterna inte kan vara relevant för sitt syfte och därmed nödvändig, om den inte ens i princip kan nå upp till det godtagbara mål som den bygger på. Enligt grundlagsutskottet ska befogenheter enligt beredskapslagen inte tas i bruk på lätta grunder eller för säkerhets skull.

Grundlagsutskottet understryker att lagstiftning som avser normala förhållanden och befogenheter som i så liten utsträckning som möjligt ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna har företräde. Vid tillämpningen av beredskapslagen ska enligt 5 § i beredskapslagen de internationella förpliktelser som är bindande för Finland och allmänt erkända folkrättsliga regler iakttas. En redogörelse för alla dessa omständigheter ska lämnas till riksdagen, om man avser ta i bruk befogenheterna. Samtidigt ska det också med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna bedömas vilka kumulativa effekter och i synnerhet vilka nackdelar restriktionerna sammantaget orsakar samhället i relation till fördelarna. Utövningen av varje befogenhet ska motiveras i fråga om deras sakliga, materiella och tidsmässiga räckvidd och det ska bedömas om befogenheten är nödvändig och proportionerlig – dessutom ska man med avseende på de grundläggande fri- och

rättigheterna bedöma vilka nackdelar restriktionerna sammantaget orsakar samhället i relation till fördelarna.

Begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara nödvändiga och även i övrigt stå i proportion (proportionalitetsprincipen) till det mål som eftersträvas. En inskränkning är tillåten endast om målet inte kan nås med metoder som gör ett mindre ingrepp i fri- eller rättigheten. En begränsning får inte heller vara mer genomgripande än vad som är motiverat med hänsyn till hur tungt vägande det bakomliggande intresset är i relation till det rättsobjekt som ska begränsas (se exempelvis GrUU 5/2009 rd).

Ordalydelsen i 23 § i grundlagen om undantagsförhållanden som allvarligt hotar nationen kan också anses tillåta framförhållning med tillräckligt konkret grund i fråga om utövning av befogenheter. Även av motiveringen till beredskapslagen framgår en mer allmän princip enligt vilken åtgärder vid en pandemi kan vidtas med framförhållning när en farlig smittsam sjukdom hotar, det krävs alltså inte att den redan sprids (se RP 3/2008 rd, s. 34). Grundlagsutskottet har våren 2020 (GrUB 9/2020 rd) ansett att en fortsatt tillämpning av beredskapslagen är nödvändig och proportionerlig med beaktande av uppgifterna om att epidemin sprids snabbt och i ansamlingar och att det inte finns fullständig information i realtid om hur epidemin utvecklas.

Beredskapslagen och eventuella undantagsbestämmelser som utfärdas med stöd av 23 § i grundlagen möjliggör djupgående begränsningar av människornas grundläggande fri- och rättigheter. Grundlagsutskottet har betonat att även då ska de allmänna principerna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna beaktas vid ibruktagning och utövning av befogenheterna. Exempelvis ska det nödvändighetskriterium som gäller begränsningarnas tidsmässiga och regionala räckvidd uppfyllas. Befogenheterna enligt beredskapslagen är allmänt formulerade. Vid bedömningen av tillämpningsalternativen ska man i första hand välja en metod att i så liten utsträckning som möjligt ingriper till exempel i näringsfriheten och egendomsskyddet för den aktör som är föremål för skyldigheten. Innan man fattar ett beslut enligt beredskapslagen ska man bedöma om åtgärder som kan vidtas enligt den normala lagstiftningen är tillräckliga för att målet ska nås. Även enligt 4 § i beredskapslagen ska befogenheterna stå i rätt proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Innehållet i restriktionerna ska således vara exakt och noggrant avgränsat och deras verkningfullhet ska kunna bedömas utifrån den tillgängliga informationen samt verifieras i förhållande till de fulla begränsningar som redan är i bruk men som konstaterats vara otillräckliga, så att man faktiskt kan förvänta sig att det eftersträfvade syftet uppnås med dem.

Bilaga 2. Bestämmelser om förplägnadsrörelser

Nuläge

Nästan alla förplägnadsrörelser stängdes med stöd av en lag som utfärdades med stöd av 23 § i grundlagen för kunder 4.4–31.5.2020 genom en temporär ändring av lagen om in- kvarterings- och förplägnadsverksamhet.

Med anledning av begränsningarna stiftades lagen om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag (403/2020). Med stöd av den lagen beviljades förplägnadsrörelserna gottgörelse för kostnader som orsakats av de lagstadgade begränsningarna och uppmuntrades företagen i branschen att anställa. I den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2020 beviljades 171 000 000 euro för detta ändamål.

Genom den temporära ändringen av lagen om smittsamma sjukdomar och den statsrådsförordning som utfärdades med stöd av den möjliggjordes från och med den 1 juni 2020 öppnandet av restauranger så att det för förplägnadsverksamheten för förhindrande av spridning av en smittsam sjukdom föreskrevs om krav på instruktioner och hygienåtgärder för kunderna, ett allmänt krav på avstånd mellan kundplatser och en skyldighet att planera verksamheten samt begränsningar i fråga om antalet kundplatser, öppettider och serveringstider.

När undantagsförhållandena upphörde den 16 juni 2020 lindrades begränsningarna i förplägnadsverksamheten genom förordningar av statsrådet för juni–september så att antalet kunder samt serverings- och öppettiderna inte alls begränsades 13.7–30.9.2020. I oktober blev man tvungen att på nytt begränsa förplägnadsrörelsernas serverings- och öppettider efter en upptrappning av epidemin.

Giltighetstiden för de temporära paragraferna om begränsningar som gäller förplägnadsverksamhet i lagen om smittsamma sjukdomar förlängdes genom en lag som gäller 1.11.2020–28.2.2021. I 58 a § 2 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det om de allmänna skyldigheterna i anknytning till kundernas vistelse och hållandet av avstånd, och dessutom får genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser utfärdas om de skyldigheter som i det ifrågakvarande området gäller kundernas vistelse och placeringen av kundplatser i en förplägnadsrörelse och de krav som gäller antalet kundplatser inomhus

och utomhus, om det är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom. Social- och hälsovårdsutskottet har särskilt konstaterat att en förutsättning för bemyndigande att utfärda förordning är att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprider sig bland befolkningen i området. Sedan början av november har antalet kunder i förplägnadsrörelser i olika områden enligt epidemiläget begränsats till högst hälften av kundplatserna (rörelser vars huvudsakliga förplägnadsverksamhet är att servera alkoholdrycker) eller till högst tre fjärdedelar av kundplatserna (övriga rörelser).

I 58 a § 3 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det om förkortning av öppet- och serveringstider. Genom förordning får det föreskrivas om sådana begränsningar, om det är nödvändigt för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom och åtgärderna för rengöring av förplägnadsrörelsens lokaler och ytor, hygienanvisningarna, ordnandet av kundplatserna och andra åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom. Närmare bestämmelser om de begränsningar som gäller förplägnadsrörelsernas öppettider mellan klockan 23 och klockan 05 och servering av alkoholdrycker mellan klockan 22 och klockan 09 samt om i vilka slag av förplägnadsrörelser begränsningarna ska iaktas får då utfärdas genom förordning av statsrådet.

De ovannämnda begränsningar som föreskrivs genom förordning av statsrådet ska enligt 58 a § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar vara nödvändiga för att förhindra spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom inom varje område samt i sådana förplägnadsrörelser som begränsningarna gäller.

I praktiken har det genom förordning av statsrådet i regel föreskrivits om begränsningar av antalet kunder, öppettiderna och serveringstiden på landskapsnivå, beroende på om landskapets område befinner sig på epidemins basnivå, i accelerationsfasen eller i samhällsspridningsfasen. För närvarande är nästan hela landet i epidemins accelerations- eller samhällsspridningsfas, vilket betyder att begränsningarna i fråga om kundplatser, beroende på typen av restaurang, är antingen hälften eller tre fjärdedelar av det normala. I dessa faser ska serveringen av alkoholdrycker avslutas senast klockan 22 och förplägnadsrörelserna får hållas öppna för kunder till klockan 23. I områden där epidemin är på basnivå finns inga begränsningar av kundplatserna, men serveringen av alkoholdrycker ska avslutas senast klockan 24 och förplägnadsrörelserna får hållas öppna till klockan 1.

Bedömning av nuläget och fortsatta begränsningar

I förplägnadsrörelserna uppstår risksituationer för spridning av coronavirussjukdomen, eftersom människor möts där. Även om Institutet för hälsa och välfärd inte i egentlig mening statistikför de smittor som skett i förplägnadsrörelser eller de smittkedjor som uppstått i

dem, har riskerna realiserats där i form av mer omfattande smittkedjor i synnerhet i samband med servering av alkoholdrycker sent på kvällen och natten.

Vid hot om spridning av epidemin är alla kontakter mellan människor och långvariga inomhusvistelser förknippade med betydande risker för fortsatt spridning av epidemin. Utöver de allmänna risker som är förenade med inomhusvistelse ökar riskerna i synnerhet sent på kvällen och under efternatten när förplägnadsrörelsernas kunder vanligen förtär alkoholdrycker tillsammans eller kunderna annars kan vara berusade.

Jämfört med det faktum att det i Finland finns cirka 13 600 företag inom restaurangbranschen, av vilka något under 10 000 har serveringstillstånd för alkoholdrycker, har antalet fall av coronavirussmitta varit ganska litet. Riksdagens social- och hälsovårdsutskott har dock betonat att bekämpningen av allmänfarliga smittsamma sjukdomar och av spridningen av epidemier baserar sig på statistiska sannolikheter och förutseende riskhantering. Med tanke på denna riskhantering är det av betydelse hur olika förplägnadsrörelser hanterar kontakterna mellan kunderna. De valda begränsningsmetoderna bygger på sannolikheter som anknyter till befolkningens beteende.

De nuvarande begränsningarna i förplägnadsverksamheten är nästan så omfattande som de kan vara enligt gällande lagstiftning. Dessa begränsningar i förplägnadsverksamheten, som kan tillämpas under så kallade normala förhållanden, har behandlats två gånger i riksdagens grundlagsutskott. Utskottet har ansett det möjligt att föreskriva begränsningar, förutsatt att bestämmelserna till alla delar uppfyller de allmänna och särskilda villkoren för att begränsa grundläggande fri- och rättigheter.

Om epidemiläget kräver det, kan statsrådet genom förordning föreskriva begränsningar i fråga om antalet kundplatser samt öppet- och serveringstider enligt vad som anges i 58 a § i lagen om smittsamma sjukdomar. Om det blir nödvändigt att införa den högsta begränsningsnivån i hela landet, kan bestämmelserna utfärdas till att gälla i alla landskap.

Eftersom de temporära paragraferna upphör att gälla efter den 28 februari 2021 ska en regeringsproposition om förlängning av begränsningarna lämnas till riksdagen inom de närmaste veckorna. Om epidemiläget och de risker som är förenade med det har förändrats avsevärt kan det i propositionen föreslås ytterligare begränsningar, men att stänga förplägnadsverksamheten ens på vissa områden är inte möjligt utan lagstiftning för undantagsförhållanden.

Enligt 23 § i grundlagen kan det genom lag, eller genom en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av ett sådant bemyndigande med exakt avgränsat tillämpningsområde som av särskilda skäl tagits in i lag, införas sådana tillfälliga undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som är förenliga med Finlands internationella förpliktelser

avseende mänskliga rättigheter och som är nödvändiga om Finland blir utsatt för ett väpnat angrepp eller om det råder andra i lag angivna undantagsförhållanden som allvarligt hotar nationen. Grunderna för tillfälliga undantag ska dock bestämmas genom lag. Förordningar av statsrådet som gäller tillfälliga undantag ska utan dröjsmål föreläggas riksdagen. Riksdagen kan besluta om förordningarnas giltighet. Om undantagsförhållanden utlyses, kan det vara nödvändigt att se över lagstiftningsgrunden för de begränsningar som gäller förplägnadsrörelser och föreslå nödvändiga ändringar genom temporär lagstiftning som utfärdas med stöd av 23 § i grundlagen.

Bilaga 3. Modellerings av tidpunkten för införande av strikta restriktioner

Den epidemiologiska modelleringsgruppen vid Institutet för hälsa och välfärd har granskat olika scenarier där en mer smittsam virusvariant kommer till Finland eller epidemin annars börjar accelerera. Som det konstateras i inledningen har epidemins spridning för tillfället avstannat, och detta skedde vid den tidpunkt då de nuvarande begränsningarna infördes. Dessa begränsningar bedöms ha minskat alla kontakter mellan människor med minst 60 procent. Modelleringen ger vid handen att epidemin inte accelererar under begränsningarnas giltighetstid, utan till och med avtar ytterligare, särskilt om begränsningar införs och efterlevs väl i alla områden där de behövs.

Om en ny, mer smittsam virusvariant börjar sprida sig i Finland är situationen dock en annan. Ett mer smittsamt virus tränger så småningom undan de tidigare virusvarianterna, vilket leder till en ny upptrappning av epidemin. Om de nuvarande begränsningarna gäller är upptrappningen ändå inte särskilt snabb, utan i detta scenario dröjer det till mars innan antalet fall åter börjar öka (figur 5). I scenariot har man inte beaktat effekterna av vaccinationer eller säsongsvariationen, vilka sannolikt redan i april-maj skulle bidra till att minska spridningsrisken.

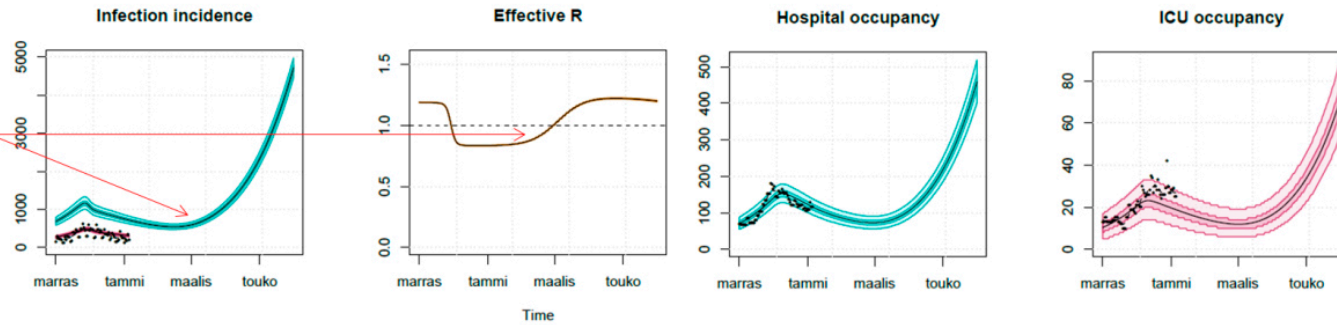
I modelleringen undersöktes också hur striktare begränsningar av nedstängningstyp (så kallad *lockdown*) påverkar den ovannämnda situationen, där en mer smittsam virusvariant sprider sig efter hand. Två scenarier granskades: en ytterligare minskning av kontakterna med 25 procent under 4 veckor, den ena från och med den 18 januari 2021 och alternativt samma minskning, men först från och med den 1 april 2021.

I figur 2 och 3 visas en ytterligare minskning av kontakterna med 25 procent som börjar den 18 januari eller först den 1 april 2021 och dess effekter.

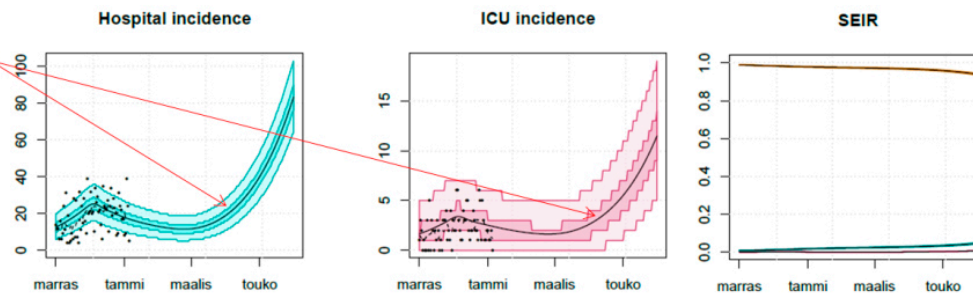
Figur 1. Hur en mer smittsam stam påverkar epidemins förlopp

**Scenario:
Nuvarande restriktioner**

När virusvarianten blir allmänare stiger reproduktionstalet så småningom och smittfallen börjar öka under vårvintern

Incidensen för sjukhus- och intensivvård ökar i april till samma nivå som i november-december

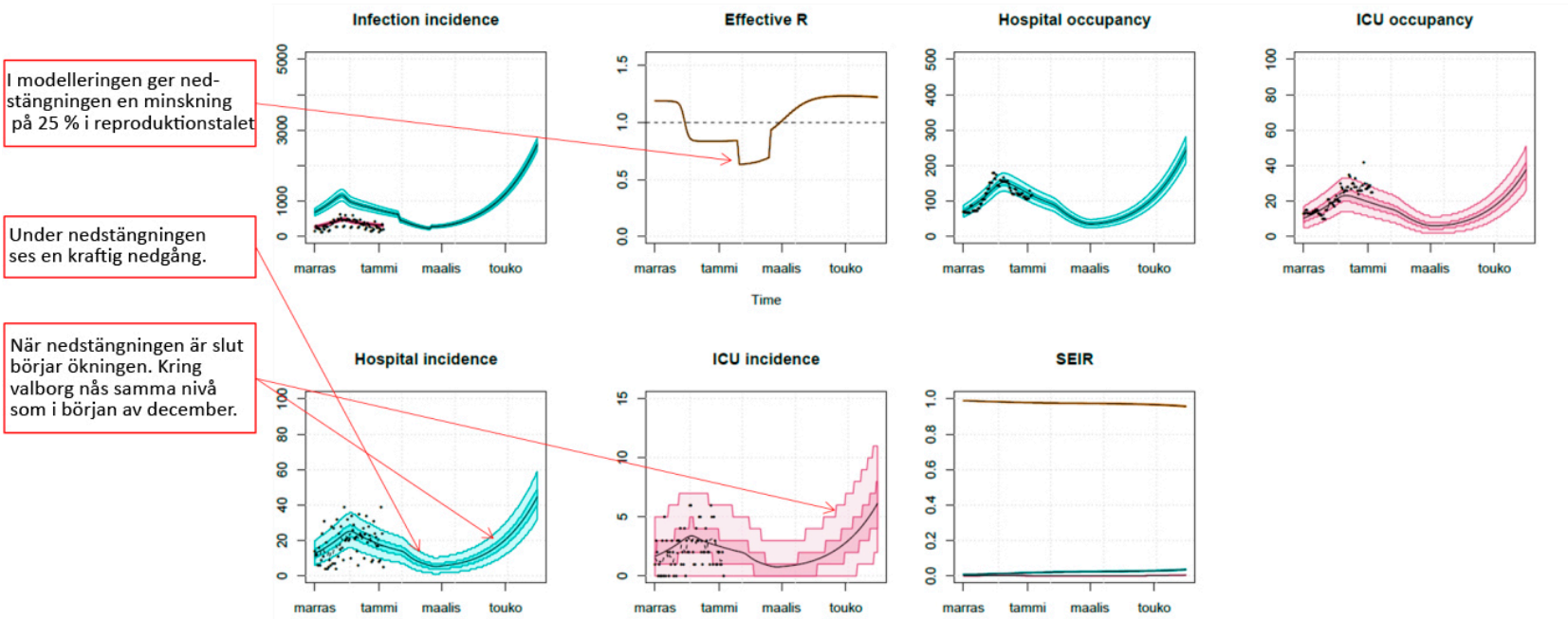

Modellen har kalibrerats enligt materialet 7.1.2021. I initialskedet är reproduktionstalet R för den gamla stammen 0.85. I modelleringen ger virusvarianten en relativ ökning på 1,5x av reproduktionstalet, och ses inte som en separat sjukdom/stam. I modellen beaktas varken vaccination eller säsongsvaariation. De nuvarande begränsningarna fortsätter under hela våren.

Institutet för hälsa och välfärd, coronavirusmodellering 18.1.2021

Figur 2. Om nedstängningen görs 18.1.2021

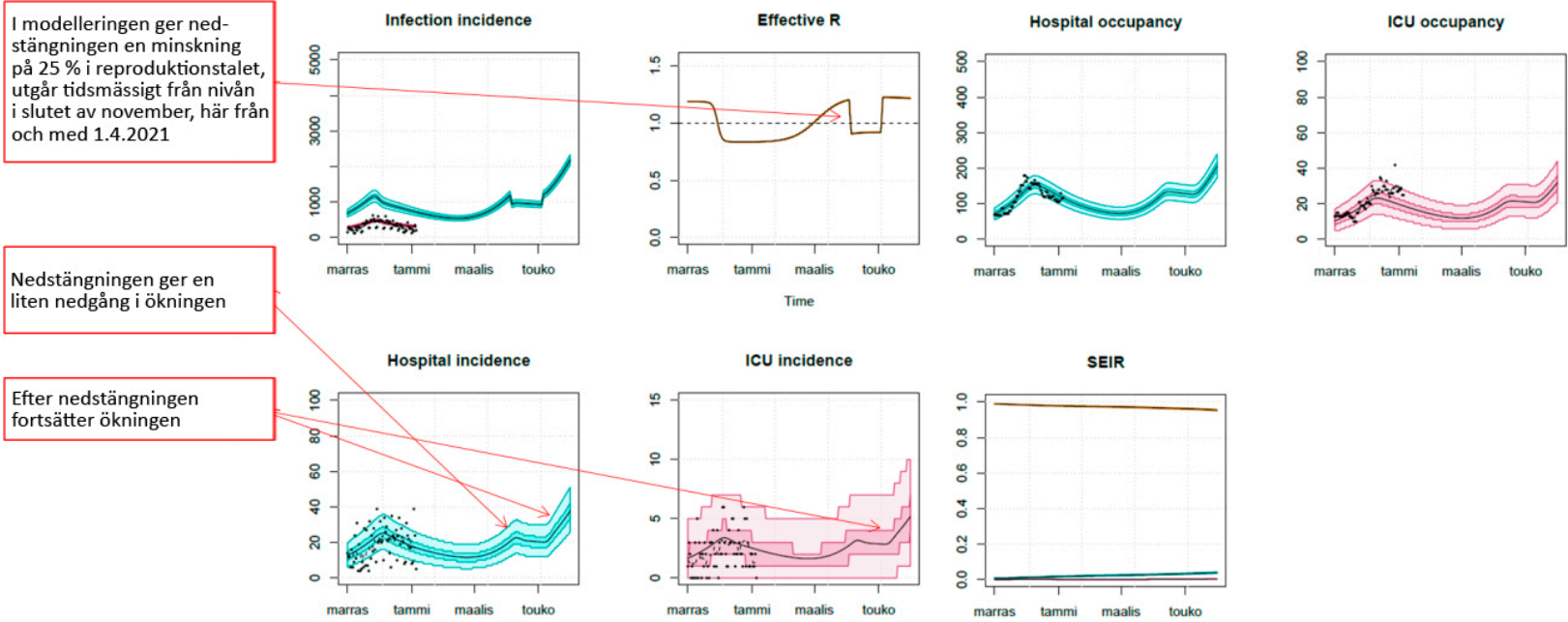
**Scenario:
Nuvarande begränsningar & en 4 veckors nedstängning från och med 18.1.2021**

Modellen har kalibrerats enligt materialet 7.1.2021. I initialskedet är reproduktionstalet R för den gamla stammen 0.85. I modelleringen ger virusvarianten en relativ ökning på 1,5x av reproduktionstalet, och ses inte som en separat sjukdom/stam. I modellen beaktas varken vaccination eller säsongvariation. De nuvarande begränsningarna fortsätter under hela våren, dessutom minskar reproduktionstalet med 25 % under nedstängningen.

Figur 3. Om nedstängningen görs 1.4.2021

**Scenario:
Nuvarande begränsningar & en 4 veckors nedstängning från och med 1.4.2021**

Modellen har kalibrerats enligt materialet 7.1.2021. I initialskedet är reproduktionstalet R för den gamla stammen 0.85. I modelleringen ger virusvarianten en relativ ökning på 1,5x av reproduktionstalet, och ses inte som en separat sjukdom/stam. I modellen beaktas varken vaccination eller säsongvariation. De nuvarande begränsningarna fortsätter under hela våren, dessutom minskar reproduktionstalet med 25 % under nedstängningen.

De olika scenarierna där en ny stam sprider sig i Finland har den gemensamma nämnaren att den gamla stammen fortsätter att dominera i epidemin i ett par månader, även om den nya varianten börjar spridas. Trots en eventuell nedstängning ökar virusvariantens andel, eftersom varianten i enlighet med sina egenskaper i vilket fall som helst orsakar en allt större andel av epidemin.

En mer smittsam virusvariant uppskattas leda till att den nuvarande långsamma nedgången vänder uppåt under vårvintern, och nivån från början av december nås i april. En eventuell nedstängning/ytterligare begränsningar som görs i april (1.4.2021) stoppar dock spridningen av epidemin.

En omedelbar nedstängning (18.1.2021) leder visserligen till att epidemin avtar kraftigt, men epidemin tilltar så snart nedstängningen slutar, och nivån från början av december nås då kring valborg. Eventuellt kan en ny nedstängning behövas för att dödligheten och belastningen på hälso- och sjukvården inte ska öka mer än i det fallet att en nedstängning – om nödvändigt – införs i början av april.

En nedstängning som görs alltför tidigt är inte epidemiologiskt motiverad.

Epidemiologiskt sett är syftet med en nedstängning att ett virus som cirkulerar okontrollerat isoleras till små grupper så att kontakten mellan dem avbryts i ett läge där viruset rör sig så brett bland befolkningen att det inte går att hitta målgrupper för bekämpningsåtgärderna.

Om viruset inte rör sig nämnvärt, har ett generellt avbrott i hela befolkningens kontakter knappt någon större förhindrande effekt än riktade åtgärder.

Bilaga 4. Uppföljning av förekomsten av varianter av det virus som orsakar covid-19

För att förhindra att epidemin accelererar bör man sträva efter att kontrollera att de varianter av viruset SARS-CoV-2 som sprids lättare inte ska komma över gränsen och spridas bland befolkningen. För att man ska lyckas med detta behöver uppföljningen av identifieringen av virusvarianter och av förekomsten av eventuella virusvarianter vara tillräckligt aktuell, representativ och riktad. Detta är viktigt för att bekämpningsåtgärderna ska kunna skärpas om situationen kräver det. Vid uppföljningen av varianter av coronaviruset SARS-CoV-2 ska man sträva efter följande:

1. Upptäcka fall som kommer via gränsövergångsställena så noggrant som möjligt. Målet är att typbestämma samtliga fall.
2. Identifiera virusvarianterna i sådana epidemikluster där smittan verkar ha spridit sig särskilt snabbt eller där man misstänker kontakt med ett tidigare identifierat fall som har orsakats av en virusvariant. Målet är att säkerställa vilken virustyp som orsakat dessa epidemikluster.
3. Bedöma andelen virusvarianter i hela landet ur en övergripande epidemiologisk synvinkel och utan dröjsmål identifiera förändringar i den. Målet är att producera denna information enligt tidpunkt, region och åldersgrupp genom ett kontinuerligt och representativt systematiskt urval.

Ett viktigt ytterligare mål för uppföljningen är också att skapa nationell beredskap för att upptäcka andra virusvarianter som eventuellt kan uppstå i framtiden och vars egenskaper det kan ske förändringar i.

Institutet för hälsa och välfärd samordnar och ger anvisningar om verksamheten

Institutet för hälsa och välfärd, som är den nationella ansvariga myndigheten när det gäller uppföljning av smittsamma sjukdomar, ger de behöriga myndigheter som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar anvisningar om hur uppföljningen av virusvarianter ska genomföras och samordnar genomförandet av de olika delarna av uppföljningen så att de är jämförbara sinsemellan. Uppföljningen utsträcks också till att omfatta aktörer inom den privata hälso- och sjukvården.

Institutet för hälsa och välfärd ger anvisningar om den lagstadgade rapporteringen av resultaten till registret över smittsamma sjukdomar och ordnar rapporteringen på nationell och regional nivå. Institutet ska avtala om arbetsfördelningen med de behöriga regionala och lokala myndigheterna, vid behov med utnyttjande av underentreprenad.

Internet: stm.fi/sv/publikationer

BESTÄLLNINGAR:
julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

ISSN PDF 1797-9854
ISBN PDF 978-952-00-8674-9